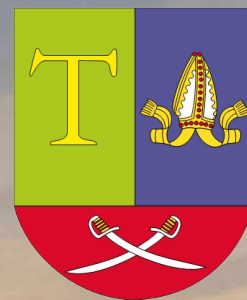

50-lecie

GMINY TRAWNIKI

2023

Szanowni Państwo,

W roku 2023 obchodzimy jubileusz 50-lecia powstania Gminy Trawniki.

Dnia 1 stycznia 1973 roku, po wielu reformach terytorialnych, Wojewódzka Rada Narodowa w Lublinie utworzyła Gminę Trawniki, w skład której weszło 11 miejscowości: Biskupice, Bonów, Dorohuczka, Ewopole, Oleśniki, Pełczyn, Siostrzytów, Struża-Kolonia, Struża, Trawniki-Kolonia oraz miejscowość gminna Trawniki.

50 lat istnienia Gminy Trawniki to czas dziejowych zmian ustrojowych w Polsce, w tym także zmian w funkcjonowaniu samorządów gminnych. Znamiennej datą dla „samorządności” była ustawa z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym. Ogromne znaczenie dla samorządów miało wejście Polski do Unii Europejskiej w 2004 roku i możliwości czerpania środków oraz wzorców rozwoju.

Niezależnie jednak od dat i przemian, na rozwój Gminy jako całości i jednocześnie na rozwój poszczególnych miejscowości pracowały kolejne pokolenia mieszkańców. Codziennym staraniem o swoje rodziny, o poprawę warunków życia, wszyscy mieszkańcy wnosili swój wkład w obraz otaczającej nas dziś rzeczywistości. Przez ten okres półwiecza, często w ogromnym trudzie i wśród zmartwień, rozwijano infrastrukturę techniczną, edukacyjną, kulturalną, zdrowotną i społeczną Gminy.

” Gmina to my, Mieszkańcy, obraz nas samych, naszych sił ekonomicznych, organizacyjnych i społecznych.

Przez 50 lat, w ogromnej mierze na sukces i rozwój Gminy Trawniki pracowali Samorządowcy – Naczelnicy, Wójtowie, a także Radni i Sołtysi. Wkład w rozwój Gminy wnoszą także Pracownicy wszystkich jednostek gminnych – Urzędnicy, Nauczyciele, członkowie stowarzyszeń – Ochotniczych Straży Pożarnych, Ludowych Klubów Sportowych, Kół Gospodyń Wiejskich oraz szereg Wolontariuszy i Społeczników. Nieoceniony wkład w życie Naszej Społeczności wnoszą Parafie w Biskupicach, Dorohuczce, Oleśnikach i w Trawnikach. Wszystkim należą się podziękowania od kolejnych pokoleń żyjących tu i teraz oraz szacunek i pamięć w przyszłości.

Z okazji 50-lecia Gminy, przygotowana została niniejsza publikacja, w której przedstawiona została historia samorządu Gminy Trawniki w latach 1973 – 2023.

W publikacji ujęto także informacje o Gminie oraz o każdej z naszych 11 miejscowości.

Jeszcze raz, w imieniu Samorządu Gminy Trawniki, dziękuję Wszystkim, którzy przez te 50 lat przyczynili się do rozwoju Gminy, naszego wspólnego dobra.

Wójt Gminy Trawniki

Dominián Daniel Baj

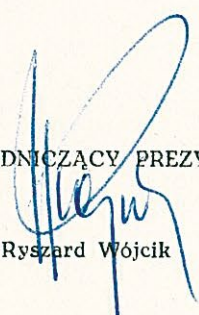
WOJEWÓDZKA RADA NARODOWA
W LUBLINIE

Na podstawie art. 101 ust. 1 ustawy z dnia 25 stycznia 1958 roku o radach narodowych (Dz. U. Nr 49 z 1972 roku pozycja 314), uchwałą Wojewódzkiej Rady Narodowej w Lublinie Nr XXI/92/72 z dnia 5 grudnia 1972 roku

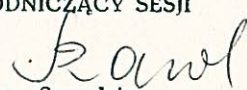
tworzy się z dniem 1 stycznia 1973 roku
w powiecie lubelskim

GMINE ę TRAWNIKI

PRZEWODNICZĄCY PREZYDIUM

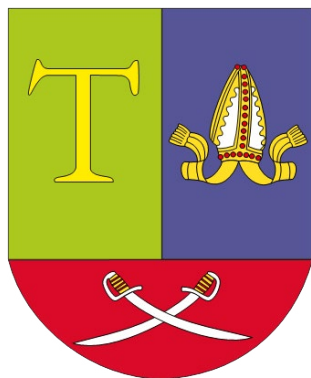

Ryszard Wójcik

PRZEWODNICZĄCY SESJI

Helena Szawdzin

Lublin, styczeń 1973 rok

GMINA TRAWNIKI

W LATACH 1973-2023

2023

CZEŚĆ I – GMINA TRAWNIKI LATA 1973-1990

WPROWADZENIE

Od lat 70-tych XIX wieku do 1954 roku większość obszaru współczesnej gminy Trawniki należała do dawnej gminy Jaszczów w powiecie lubelskim. Gmina ta została powołana jeszcze w zaborze rosyjskim. W okresie międzywojennym i powojennym siedzibą gminy Jaszczów była miejscowość Biskupice.

Fragment mapy guberni lubelskiej z początku XX wieku

Część miejscowości wchodziła w skład sąsiednich gmin i powiatów. Były to: Ewopole, Dorohuczka i Oleśniki. W skład dawnej gminy Fajstowice w powiecie krasnostawskim wchodziła miejscowość Oleśniki. Dorohuczka należała do gminy Siedliszcze w powiecie chełmskim, natomiast Ewopole należało do gminy Pawłów w powiecie chełmskim.

Rok XXXII. Tydzień 23. № 1636. Roku 1912.

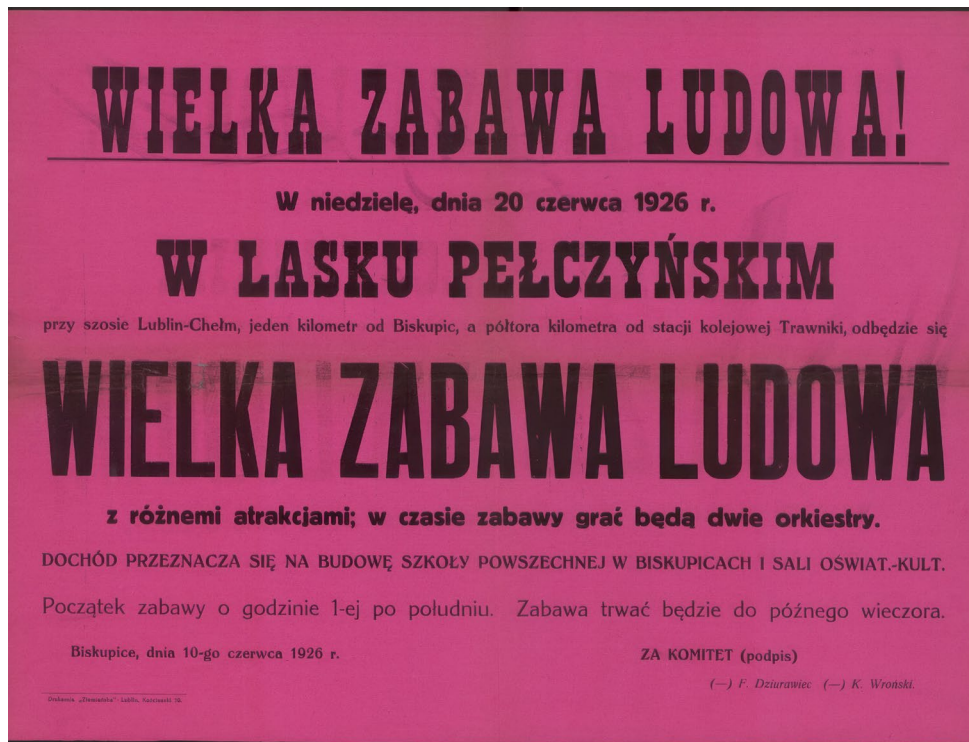
GAZETA ŚWIĄTECZNA

Wydawana w WARSZAWIE na każdą NIEDZIELĘ

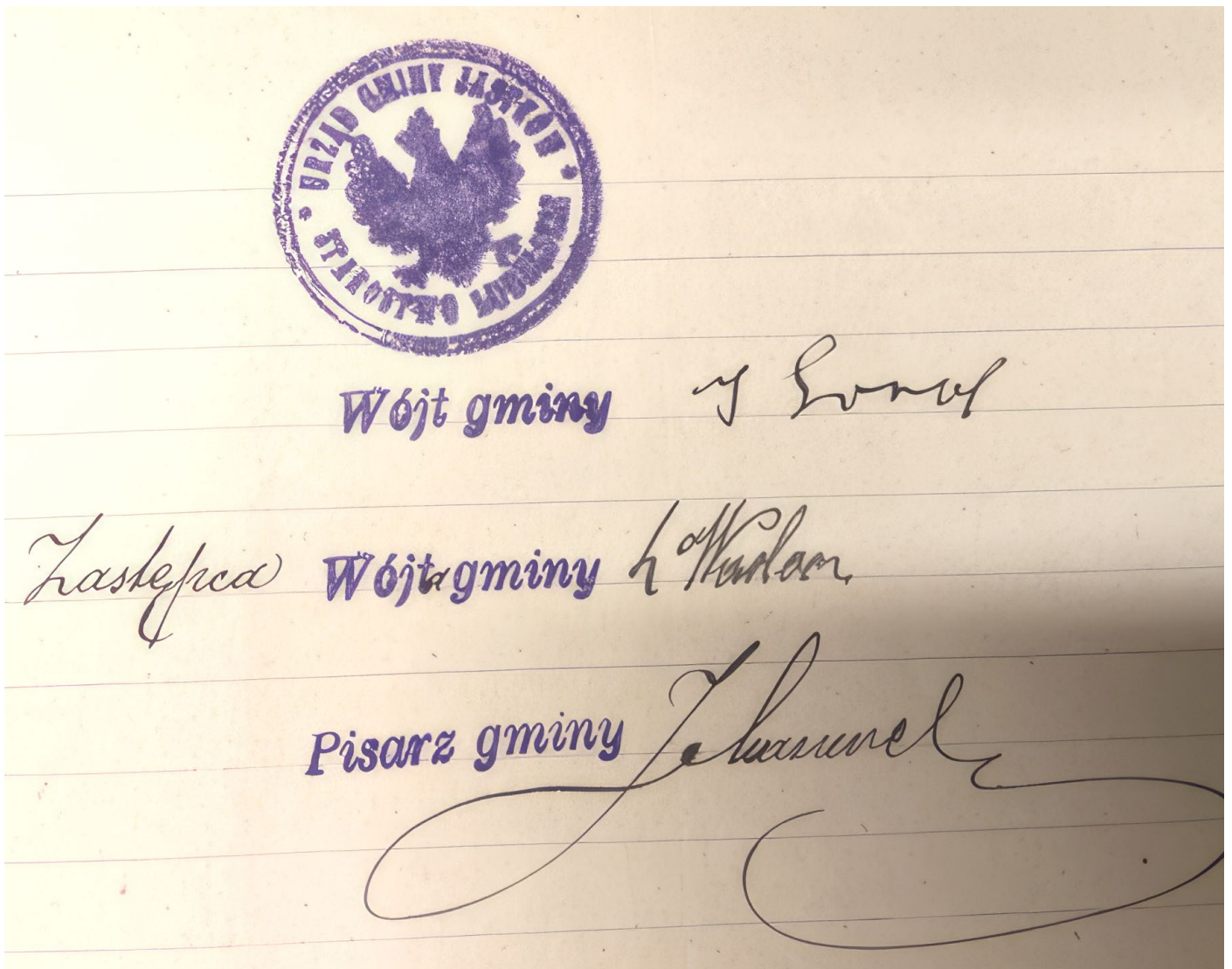
Towarzystwo oszczędnościowe pożyczkowe zawiązuje się w miasteczku Biskupicach, w Lubelskiem, gdzie dawno już dawno już dotkliwie odczuwał brak tak bardzo potrzebnego w dzisiejszych czasach urządzenia społecznego. Kasa pożyczkowo-oszczędnościowa będzie się mieściła z początku na plebałji. Członkowie wnoszą udziały pieniężne po 25 rubli. Zapisano się już do stowarzyszenia bardzo wiele osób. To dowodzi, że oświata w tych stronach nie najgorzej stoi.

Stefan B.

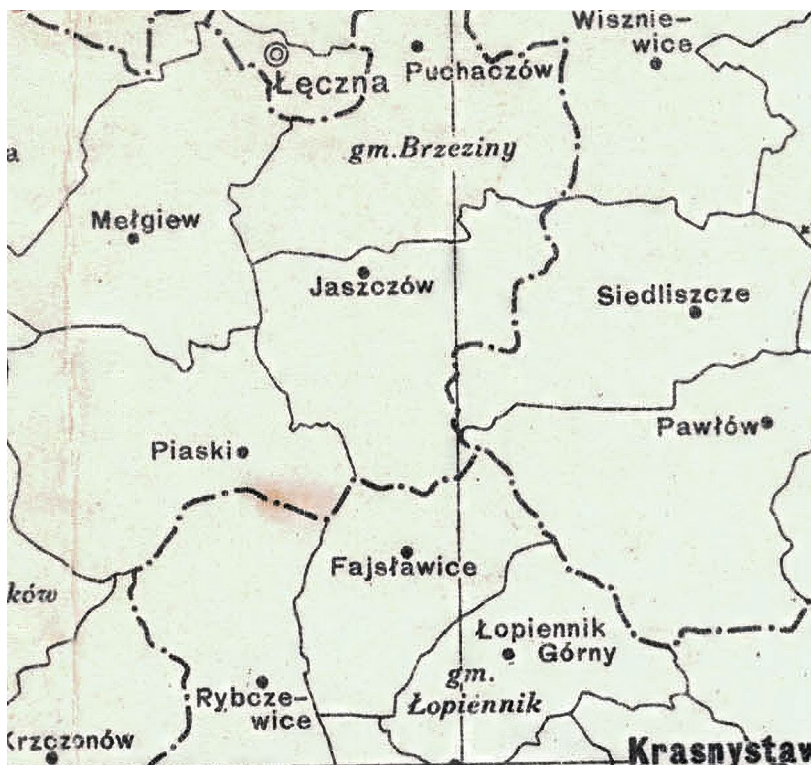
Notatka prasowa z 1912 roku

Plakat z 1926 roku

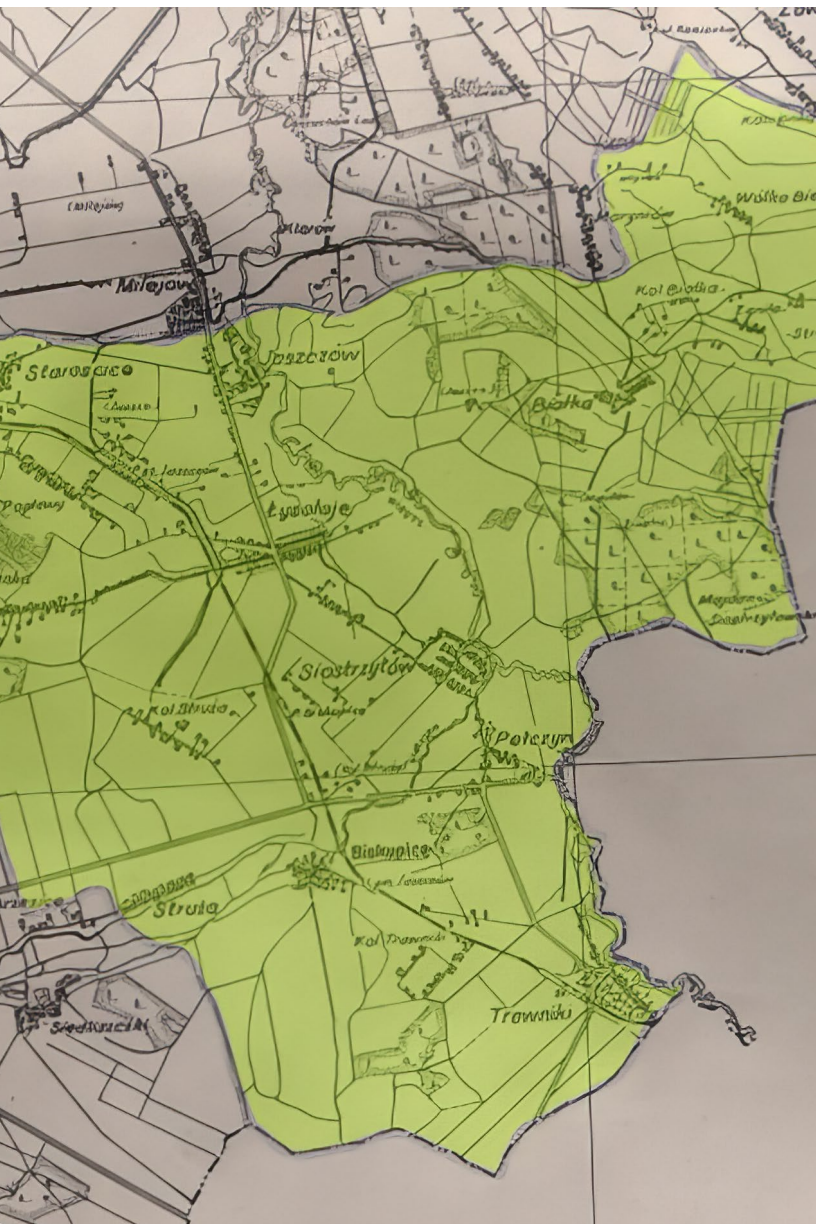
Pieczęcie i podpisy władz gminy z lat 20. XX wieku

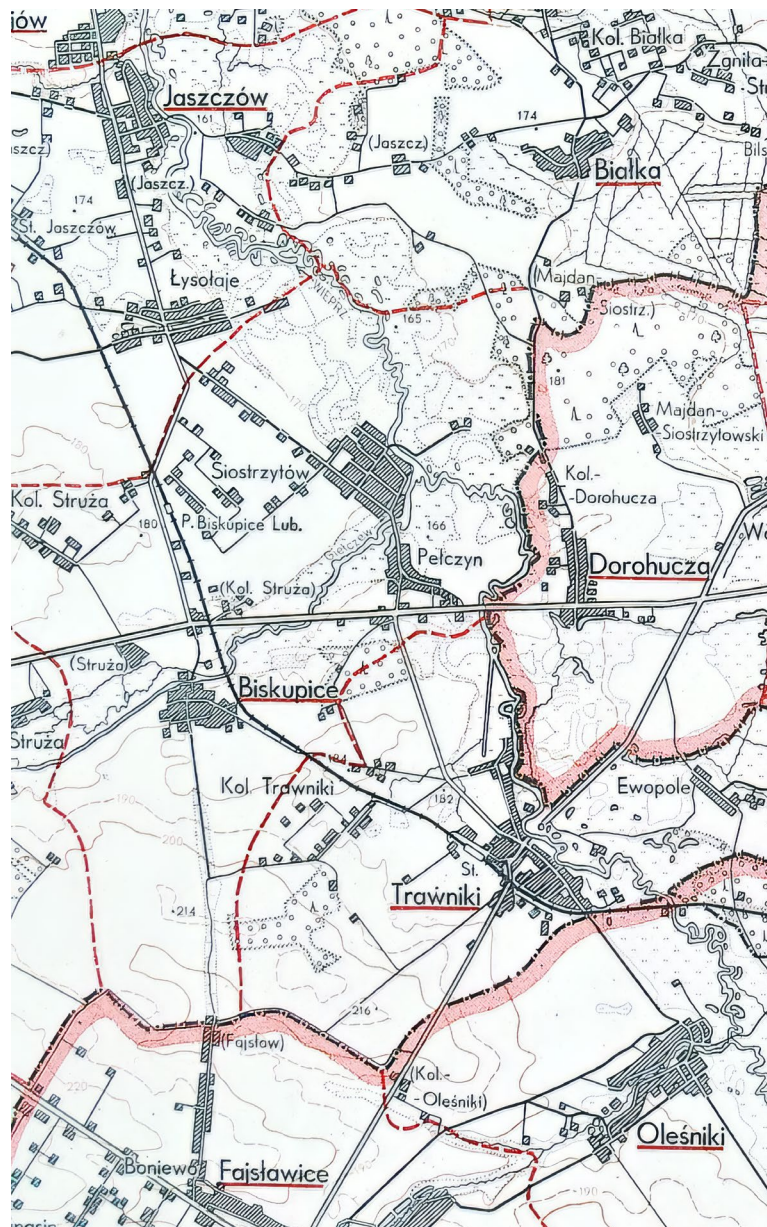
Fragment mapy administracyjnej z 1933 roku

L.p.	Nazwa gromady	Miejscowości wchodzące w skład gromady	Nazwa urzędu pocztowego
Gmina Jaszczów.			
1	Białka Wieś	Białka wieś, Majdan Siostrzytarski wieś	Milejów
2	Białka Kolonja	Białka kolonja	"
3	Biskupice	Biskupice osada	Biskupice n/Wieprz.
4	Cyganka	Cyganka kolonja	"
5	Dąbrowa	Dąbrowa kolonja, Zgniła Struga wieś	Milejów
6	Jaszczów Wieś	Jaszczów wieś, Jaszczów folwark, Jaszczów st. kol.	"
7	Jaszczów Kolonja	Jaszczów za Wieprzem kolonja	"
8	Łysołaje	Łysołaje wieś, Łysołaje dwór	Biskupice
9	Pełczyn	Pełczyn wieś	"
L.p.	Nazwa gromady	Miejscowości wchodzące w skład gromady	Nazwa urzędu pocztowego
10	Popławy Kolonja	Popławy kolonja	Biskupice
11	Starościce	Starościce wieś, Starościce kolonja, Starościce-Natalin folwark	"
12	Siostrzytów	Siostrzytów wieś, Siostrzytów folwark	"
13	Struża Wieś	Struża wieś	"
14	Struża Kolonja	Struża kolonja, Struża folwark	"
15	Trawniki	Trawniki wieś, Trawniki kolonja, Trawniki dwór, Trawniki stacja kolejowa, Trawniki osada fabr., Czemierniki wieś	Trawniki
16	Wólka Bielecka	Wólka Bielecka wieś, Młynek kolonja	Milejów

Podział gminy Jaszczów na gromady – sołectwa z 1935 roku

Gmina Jaszczów na mapie z 1948 roku

Podział na gromady w 1957 roku

W 1954 roku gminy wiejskie zostały zlikwidowane i w ich miejsce powołano gromady – niewielkie jednostki administracyjne bez większych uprawnień. Obszar współczesnej gminy podzielono między gromady: Trawniki, Biskupice, Dorohuczka, Oleśniki i Brzezice. Niektóre z nich zostały wkrótce zlikwidowane, jednak gromady Trawniki i Biskupice działały do 1972 roku.

POWOŁANIE WSPÓŁCZESNEJ GMINY TRAWNIKI

W grudniu 1970 roku I sekretarzem KC PZPR został Edward Gierek. Jego czasy są często z rozrzewnieniem wspominane przez starszych mieszkańców wsi. Początki były bowiem bardzo obiecujące.

Polska dekady lat 70. XX wieku starała się wykonać wielki skok cywilizacyjny, ale struktura administracyjna obszarów wiejskich, gdzie mieszkała większość społeczeństwa, tkwiła cały czas w latach 50. Potrzebne były głębokie zmiany.

Pomysłem na przebudowę struktury administracyjnej było powołanie na nowo gmin – dużych, samowystarczalnych jednostek z większymi uprawnieniami. Na czele gmin miał stanąć kompetentny naczelnik.

Już w 1971 roku rozpoczęły się przygotowania do wielkiej reformy administracyjnej – powołania gmin. Przygotowania trwały niemal cały rok 1972.

Od początku brano pod uwagę powołanie gminy **Trawniki**, mimo że ta miejscowość nie była dotąd siedzibą gminy, a tylko gromady.

Projekt podziału na gminy z wiosny 1972 roku w niektórych gromadach powodował kon-

flikty. Największy wybuchł w **Biskupicach**. Mieszkańcy gromady nie chcieli być przyłączeni do projektowanej gminy Trawniki. Powoływano się na dawne tradycje miejskie. Upór mieszkańców Biskupic i liczne delegacje do Warszawy skłoniły władze powiatowe do pewnego zastanowienia. Przeprowadzono symulacje, ewentualne gmina Biskupice liczyłaby ponad 4 700 mieszkańców i posiadała liczne instytucje. Jednak mimo wszystko władze powiatowe i partyjne postawiły na swoim. Gmina Biskupice ostatecznie nie powstała.

Przez wiele miesięcy szukano kandydatów na naczelników i sekretarzy. Preferowano osoby z wyższym wykształceniem, co nie było łatwe na polskiej prowincji. Problemem było znalezienie odpowiedniej siedziby przyszłego urzędu gminy.

Reforma ruszyła z dniem **1 stycznia 1973 roku**. W skład nowej gminy Trawniki włączono sołectwa: Biskupice, Bonów, Dorohuczka, Ewopole, Oleśniki, Pełczyn, Siostrzytów, Struża, Struża-Kolonia, Trawniki i Trawniki Kolonia.

Gmina Trawniki w ramach powiatu lubelskiego

DZIENNIK URZĘDOWY WOJEWÓDZKIEJ RADY NARODOWEJ w LUBLINIE

Lublin, dnia 20 grudnia 1972 r.

Nr 12

Poz. 239 - 240

T R E Ś C

Poz.

UCHWAŁY WOJEWÓDZKIEJ RADY NARODOWEJ

239. w Lublinie Nr XXI/92/72 z dnia 5 grudnia 1972 r. w sprawie utworzenia gmin w województwie lubelskim,
240. w Lublinie Nr XXI/93/72 z dnia 5 grudnia 1972 r. w sprawie utworzenia wspólnych rad narodowych dla miast nie stanowiących powiatów i gmin w województwie lubelskim.

Poz. 239

UCHWAŁA NR XXI/92/72 WOJEWÓDZKIEJ RADY NARODOWEJ W LUBLINIE

z dnia 5 grudnia 1972 r.

w sprawie utworzenia gmin w województwie lubelskim.

Na podstawie art. 101 ust. 1 ustawy z dnia 25 stycznia 1958 r. o radach narodowych (tekst jednolity Dz. U. Nr 49, poz. 314 z 1972 r.) — Wojewódzka Rada Narodowa w Lublinie uchwała, co następuje:

§ 1

W powiecie bełżyckim województwa lubelskiego tworzy się następujące gminy:

1. Gminę Bełżycę z siedzibą gminnej rady narodowej w mieście Bełżycy; w skład nowo utworzonej gminy wchodzi

Jadwisin, Janówek, Józefów, Kawęczyn, Kęblów, Klimusin, Kozice Dolne, Kozice Dolne—Kolonia, Kozice Górne, Majdan Brzeziński, Majdan Kawęczynski, Majdan Kozic Dolnych, Majdan Kozic Górnych, Majdanek Kozicki, Marysin, Młodziejów, Nowiny, Piaski Górne, Piaski Osada, Piaski Wielkie, Siedliszczki, Stefanówka, Wierchowiska Pierwsze, Wierchowiska Drugie, Wola Gardzienicka, Wola Piasecka, Wola Piasecka—Kolonia, Żegotów.

9. Gminę Puchaczów z siedzibą gminnej rady narodowej w Puchaczowie; w skład nowo utworzonej gminy wchodzi obszary sołectw: Albertów, Bogdanka, Brzeziny, Ciechanki, Jasieniec, Nadrybie—Dwór, Nadrybie Ukazowe, Nadrybie—Wieś, Ostrówek, Puchaczów Osada, Stara Wieś, Szpica, Turowola, Wesołówka, Zawadów.

10. Gminę Trawniki z siedzibą gminnej rady narodowej w Trawnikach; w skład nowo utworzonej gminy wchodzi obszary sołectw: Biskupice, Bonów, Dorohuczka, Ewopole, Oleśniki, Pełczyn, Siostrzytów, Struża, Struża—Kolonia, Trawniki, Trawniki—Kolonia.

11. Gminę Wólka z siedzibą gminnej rady narodowej w Wólce; w skład nowo utworzonej gminy wchodzi obszary sołectw: Biskupie, Biskupie—Kolonia, Bystrzyca, Długie, Jakubowice Murowane, Łuszczów Pierwszy, Łuszczów Drugi, Łysaków, Pliszczyn, Rudnik, Sobianowice, Świdniczek, Świdnik Duży Pierwszy, Świdnik Duży Drugi, Świdnik Mały, Świdnik Mały—Kolonia, Trześniów, Turka, Wólka Lubelska.

§ 12

W powiecie lukowskim województwa lubelskiego tworzy się następujące gminy:

1. Gminę Adamów z siedzibą gminnej rady narodowej w Adamowie; w skład nowo utworzonej gminy wchodzi obszary sołectw: Adamów, Budziska, Dąbrówka, Gułów, Ferdynandów, Hordzieżka, Kalinowy Dół, Konorzatka, Lipiny, Sobiska, Turzystwo, Władysławów, Wola Gułowska, Zakępie i Żurawiec.

2. Gminę Krzywda z siedzibą gminnej rady narodowej w Krzywdzie; w skład nowo utworzonej gminy wchodzi obszary sołectw: Budki, Cisownik, Drożdżak, Fiukówka, Huta Radoryska, Kasyldów, Kożuchówka, Krzywda, Łaski, Nowy Patok, Okrzeja, Podosie, Podkarczmiska—Roźłaki, Radoryż Kościelny, Radoryż Smolany, Ruda, Stary Patok, Szczałb, Teodorów, Wielgolas, Wola Okrzejska, Zimna Woda oraz miejscowość Orle Gniazdo.

Pierwszy, Grabanów, Grabanów-Kolonia, Hola, Hrud, Husinka, Janówka, Jażwiny, Julków, Kaliłów, Kamieniczne, Krzymowskie, Lisy, Łukowce, Michałówka, Młyniec, Nowy Sławacinek, Ogrodniki, Ortel Książęcy Drugi, Ortel Książęcy Pierwszy, Perkowice, Pojelce, Porosiuki, Pólko, Rakowiska, Roskosz, Sidorki, Sielczyk, Sitnik, Sławacinek, Styrzyniec, Surmacze, Swory, Sycyna, Terebela, Wilczyn, Woroniec, Woskrzenice Duże, Woskrzenice Małe, Wólka Plebańska, Zabłocie, Zacisze.

2. Gminę Janów Podlaski z siedzibą gminnej rady narodowej w Janowie Podlaskim; w skład nowo utworzonej gminy wchodzi obszary sołectw: Błonie, Bubel Granna, Bubel Łukowska, Jakówki, Janów Podlaski Drugi, Janów Podlaski Pierwszy, Janów Podlaski Trzeci, Kajetanka, Klonownica Mała, Klonownica Plac, Mauryki—Polinów, Nowy Pawłów, Ostrów, Peredyło, Romanów, Stare Buczyce, Stary Bubel, Stary Pawłów, Werchliś, Woroblin, Wygoda.

dowej w Ulanie — Majoracie; w skład nowo utworzonej gminy wchodzi obszary sołectw: Dminin, Domaszewnica, Domaszewnica—Kolonia, Gąsior, Kępki, Klebów, Kolonia Domaszewska, Paskudy, Rozwadów, Rzymy, Rzymki, Rzymy—Las, Sętki, Skrzyszew, Sobole, Stanisławów, Stok, Ulan Duży, Ulan—Majorat, Wierchowiny, Zakrzew, Zarzec Ulański i Żyłki.

9. Gminę Wojcieszków z siedzibą gminnej rady narodowej w Wojcieszkowie; w skład nowo utworzonej gminy wchodzi obszary sołectw: Burzec, Bystrzyca, Ciężkie, Helenów, Hermanów, Kolonia Bystrzycka, Marianów, Nowinki, Otylin, Oszczepalin Drugi, Oszczepalin Pierwszy, Siedliska, Świderki, Wojcieszków, Wola Bobrowa, Wola Burzecka i Wólka Domaszewska.

10. Gminę Wola Mysłowska z siedzibą gminnej rady narodowej w Woli Mysłowskiej; w skład nowo utworzonej gminy wchodzi obszary sołectw: Baczków, Błażków, Ciechomin, Ciechomin Podworski, Dychawica, Dwornia, Felksin, Germanicha, Gołe Łazy, Grudź, Jarczew, Kamień, Ksawerynów, Lisikierz, Mysłów, Nowy Świat, Osiny, Powały, Stara Huta, Świder, Wandów, Wilczyńska, Wola Mysłowska i Wólka Ciechomska.

§ 13

W powiecie opolsko-lubelskim województwa lubelskiego tworzy się następujące gminy:

1. Gminę Józefów z siedzibą gminnej rady narodowej w Józefowie; w skład nowo utworzonej gminy wchodzi obszary sołectw: Basonia, Bór, Boiska—Kolonia, Chruślanki Józefowskie, Chruślanki Mazanowskie, Graniczna, Idalin, Józefów, Kaliszany—Kolonia, Kolczyn, Kolonia Nieszawa, Łopoczno, Mariampol, Mazanów, Miłoszówka, Nieszawa, Nie-trzeba, Pięlgryznka, Poczęśle, Prawno, Rybitwy, Splawy, Stare Boiska, Stare Kaliszany, Stasina, Stefanówka, Studnicko, Ugory, Wałowice, Wałowice—Kolonia, Wólka Kolczyńska.

2. Gminę Karczmiska z siedzibą gminnej rady narodowej w Karczmiskach; w skład nowo utworzonej gminy wchodzi obszary sołectw: Bielsko, Chodlik, Głusko Duże, Głusko Duże—Kolonia, Głusko Małe, Górki, Jaworce, Karczmiska Dru-gie, Karczmiska Pierwsze, Mieczysława, Noworablów, Słotwiny, Uściąg, Uściąg—Kolonia, Wolica, Wolica—Kolonia, Wymysłów, Zaborze, Zaborze—Kolonia, Zagajdzie.

3. Gminę Łaziska z siedzibą gminnej rady narodowej w Łaziskach; w skład nowo utworzonej gminy wchodzi obsza-

W archiwaliach gminy Trawniki można odnaleźć opis gminy z tamtych czasów. Było to na przykład przemówienie przewodniczącego prezydium: O to jego treść: Stwierdzić należy, że sieć dróg na terenie gminy jest na ogół dobra. Posiadamy na terenie ponad 34 km dróg lokalnych w tym o nawierzchni twardej około 11 km. Długość dróg państwowych wynosi 19 km. Drogi gruntowe stanowią długość około 23 km. Cyfra ta wskazuje jakie mamy potrzeby w zakresie budownictwa drogowego. Na drogach lokalnych posiadamy 8 mostów, tj w Oleśnikach, Pełczynie, Ewopolu, Biskupicach, Dorohuczycy i Siostrzytowie. Na drogach państwowych posiadamy 5 mostów. Najpilniejszymi do budowy odcinkami dróg są: budowa odcinka drogi łączącej Oleśniki z Trawnikiem o długości około 500 metrów, budowa drogi Trawniki-Biskupice około 4 km, co ułatwi dojazd do Trawnika mieszkającym byłej gromady Biskupice. Budowa odcinka drogi z Dorohuczycy w kierunku Białki. Budowa dalszego odcinka drogi Pełczyn - Łysołaje na długości około 2,3 km w przyszłości umożliwi dojście dzieci do szkoły w Siostrzytowie, ponieważ szkoła w Pełczynie planowana jest do likwidacji. Koniecznym jest włączenie do planu budowy mostów w Pełczynie na rzece Giełczew i w Oleśnikach na rzece Wieprz. W Trawnikach zachodzi pilna potrzeba budowy ulicy 1 maja oraz w Biskupicach ulicy Miłej i Polnej o długości około 300 mb. Budowa dróg łączy się z potrzebą uruchomienia linii kursów autobusowych PKS. Obecnie na terenie gminy posiadamy 6 przystanków PKS. Wszystkie przystanki posiadają zadaszenie. Dla usprawnienia łączności na terenie gminy planujemy uzupełnienie telefonizacji przez doprowadzenie do 3 wsi linii telefonicznej, co ułatwi na wypadek pożaru, ewentualnie potrzebę wezwania pogotowia ratunkowego czy innych spraw szybkiego skontaktowania się. (...) W bieżącym planie 5-letnim przewiduje się zwiększenie ilości sklepów z 28 obecnie do 32. (...) Na poprawę warunków pracy handlu detalicznego wpłynie wybudowanie kontynuowanego obecnie pawilonu handlowego w Trawnikach, wykończenie pawilonu w Oleśnikach i budowa pawilonu w Biskupicach, ponieważ obecnie w wymienionych miejscowościach sklepy znajdują się w pomieszczeniach wynajętych funkcjonal-

nie nie odpowiadających potrzebom. Bardzo poważnym potentatem posiadającym doniosły wpływ na aktywizację społeczno-gospodarczą Trawnika i okolicy jest Zakład Przemysłu Dziewiarskiego „Trawena” zatrudniający obecnie ponad 1000 pracowników, jego roczna produkcja wynosi 337 667 zł. Zakład ten obecnie znajduje się w rozbudowie i w niedługim czasie zatrudni dodatkowe 620 osób wchodzący w wiek produkcyjny, w szczególności kobiet stanowiących w okolicy Trawnika nadwyżki siły roboczej. (...) Wzrost zatrudnienia dyktuje potrzebę budownictwa mieszkaniowego spółdzielczego i indywidualnego w Trawnikach. Niezbędne są placówki handlowe, oświatowe, kulturalne, usługowe itp. (...) Obecnie w stadium realizacji są takie inwestycje jak dom kultury, pawilon handlowy. W ramach poprawy warunków socjalno-bytowych załogi zakładów kontynuowana jest budowa stółki przyzakładowej i żłobka. (...) Będziemy czynić starania o rozpoczęcie dalszych niezbędnych inwestycji takich jak pawilon usługowy, w którym będzie można zlokalizować usługi z zakresu wulkanizacji ogumienia, mechaniki pojazdowej, tapicerstwa, krawiectwa, kuśnierstwa, szewstwa i inne. (...) Bardzo dużo do zrobienia mamy na odcinku podniesienia wyglądu estetycznego naszych miejscowości głównych, Trawnika i Biskupic. Mieszkańcy tych miejscowości za mało przykładają uwagę do porządkowania obejść gospodarskich. Świadczy o tym przeprowadzona w ubiegłym roku inwentaryzacja obejść gospodarskich. (...) Zmiana wyglądu estetycznego naszych osad i wsi nie mogą być wprowadzone jedynie w sposób administracyjny, za pomocą nakazów i kar. (...) Wspomniane wyżej potrzeby w zakresie budownictwa drogowego kilkakrotnie przewyższają możliwości finansowe urzędu gminy. Realizacja tych inwestycji oparta być musi przede wszystkim na aktywnym uczestnictwie mieszkańców w pracach czynowych, w przeciwnym razie wybudowanie takiej ilości dróg przeciągnie się na dalsze lata. Zachodzi potrzeba w ramach wspólnej inwestycji budowania budynku z przeznaczeniem na siedzibę Banku Spółdzielczego, posterunku MO, poszerzenie siedziby UG. Z uwagi na dość trudną sytuację mieszkaniową w Trawnikach działania nasze zmierzać będą w kierunku przyspieszenia

rozpoczęcia budowy spółdzielczego bloku mieszkalnego oraz budowy oczyszczalni ścieków. W ramach inwestycji przeciwpożarowej planu Komendy Powiatowej przewidują w bieżącym roku zakończenie budowy remizy w Trawnikach. W latach następnych niezbędna jest budowa remizy w Struży wsi gdzie sprzęt strażacki przechowuje się w prywatnych pomieszczeniach często w nieodpowiednich warunkach a ludność nie posiada żadnego lokalu do przeprowadzenia zebrania wiejskiego., (...) W Trawnikach zorganizowana będzie szkoła zbiorcza gminna, natomiast szkoły zbiorcze zostaną utworzone w Biskupicach i Siostrzytowie.

W dokumentach z 1980 roku opisano dokładnie stan kultury na terenie gminy: Na terenie gminy prowadzą działalność kulturalną i sportową następujące ośrodki kultury: Zakładowy Dom Kultury w Trawnikach, cztery Kluby „Ruchu” (Biskupice, Pełczyn, Siostrzytów, Dorohucz), Klub Rolnika w Bonowie, Gminna Biblioteka Publiczna z filiami w Biskupicach i Oleśnikach oraz punkty biblioteczne w Dorohucz, Pełczynie, Siostrzytowie, Struży wsi, Struży Kolonii, Ewopolu i Bonowie oraz kioski „Ruch” zajmujące się rozprowadzaniem książek i prasy, które na naszym terenie zlokalizowane są: cztery w Trawnikach, dwa w Biskupicach, jeden w Oleśnikach. Działalność sportową prowadzi na terenie naszej gminy Robotniczy Klub Sportowy „Trawena” oraz Ludowe Zespoły Sportowe w następujących miejscowościach: Dorohucz, Pełczynie, Biskupicach i Siostrzytowie. (.....) Omawiając pracę Klubów „Ruch” oraz Klubu Rolnika, trzeba stwierdzić, że nie dysponujemy w nich odpowiednio wyszkoloną kadrą. Przedsiębiorstwo „Ruch” robi szkolenia w zakresie kulturalno-oświatowym, lecz częste zmiany na stanowiskach klubowych powoduje, że większość tych pracowników nie ma takiego szkolenia. Ponadto należy stwierdzić, że w/w przedsiębiorstwo więcej uwagi zwraca na stronę handlową niż sprawy kulturalno-oświatowe. Najlepiej pracującym klubem zdaniem naszym jest Klub Ruchu w Pełczynie. (...). Współpraca klubów ze szkołami układa się dobrze, młodzież korzysta ze spotkań z ciekawymi ludźmi, urządzane są zmagania, konkursy zakończone wręczeniem drobnych nagród, wieczorki przy herbatce

i ciastkach. Oddzielnym problemem jest baza lokalowa, która wymaga remontów, szczególnie w Dorohucz, a z pozostałych to jest w Pełczynie i Siostrzytowie. Praca Klubów byłaby lepsza gdyby prawidłowo pracował Zakładowy Dom Kultury w Trawnikach.

W ostatnich latach praca tej placówki przedstawia wiele do życzenia, a ostatnio prawie jej nie ma (narzekano, że kierownik nie interesuje się placówką, był z poza terenu gminy). Postulowano remont Zakładowego Domu Kultury. Bardzo ważną rolę w rozwoju kultury i oświaty w naszej gminie odgrywają biblioteki. W każdej wsi posiadamy bibliotekę lub punkt biblioteczny. W ubiegłym roku zarejestrowaliśmy 881 czytelników, w tym młodzieży do lat 14 - 780. Ważną rolę w prawidłowym wychowaniu młodego pokolenia odgrywają szkoły. Trzeba stwierdzić, że nasi nauczyciele wiele zrobili i robią aby w sposób prawidłowy, kulturalny wychować naszą młodzież. Mamy doświadczoną kadrą pedagogów, którzy pracują w z wielkim zaangażowaniem prowadząc drużyny i zastępy harcerstwa. ZHP odgrywa bardzo ważną rolę w społeczeństwie naszej gminy. Wiele imprez kulturalno-oświatowych jest organizowana przez ZHP i nie tylko dla młodzieży szkolnej lecz również dla społeczeństwa. Na terenie gminy jest jeden Klub Sportowy „Trawena”, 4 LZS i SKS. Niejednokrotnie mecz piłkarski lub inny jest rozrywką dla społeczeństwa. LZS prowadzone przez Radę Gminną, która ściśle współpracuje z ZG ZSMP. LZS wiele imprez organizuje w okresie zimowym, między innymi rozgrywki ping-ponga, szachowe o „Złotą Wieżę”, natomiast SKS rozgrywki w piłkę siatkową i ręczną, tenisa stołowego, zajęcia lekkoatletyczne. Wiele imprez organizowanych jest na świeżym powietrzu jak kuligi, zawody saneczkowe, nauka jazdy na łyżwach. W ubiegłym roku powstał w naszej gminie Ludowy Klub Turystyczny, działa on pod opieką ZG ZSMP. Zakupiono już częściowo sprzęt turystyczny, planuje się budowę przystani kajakowej.

Gmina Trawniki rozpoczęła działalność 1 stycznia 1973 roku w ramach powiatu lubelskiego. W połowie 1975 roku doszło do dużej reformy administracji państwa. Zlikwidowano powiaty i duże województwa. Gmina Trawniki została przyłączona do małego województwa lubelskiego.

Województwo lubelskie po reformie 1975 roku

GMINNA RADA NARODOWA TRAWNIKI

Na czele władz lokalnych stała gminna rada narodowa – organ uchwałodawczy.

Ustawa o powołaniu gmin i rad narodowych wprowadziła dość rewolucyjne, jak na PRL, zmiany. Przede wszystkim ustalono wyraźny podział między funkcjami stanowiącymi i wykonawczymi (do tej pory scalały je prezydya rad narodowych). Organami uchwałodawczymi stały się gminne rady narodowe liczące kilkadziesiąt osób. Gminne rady pierwszej kadencji były dość liczne, bowiem zasiedli w nich radni wybrani jeszcze w wyborach z 1969 roku. Wybory do rad narodowych przeprowadzono po raz pierwszy w dniu 9 grudnia 1973 roku. Kolejne zaś 5 lutego 1978 roku, 17 czerwca 1984 roku i 19 czerwca 1988 roku.

Na przełomie lat 70. i 80. XX wieku cała polska gospodarka, w tym także rolnictwo, przeżyły gwałtowne załamanie. W grudniu 1981 roku wprowadzono stan wojenny, była to rozpaczliwa próba obrony systemu socjalistycznego w Polsce. Działalność rad narodowych została

zawieszona na kilka miesięcy, a w każdej gminie powołano Patriotyczny Ruch Odrodzenia Narodowego. Do gmin przybyły Terenowe Grupy Operacyjne, które miały uzdrowić sytuację gospodarczą. Jednak metodami wojskowymi nie udało się naprawić niewydolnego systemu gospodarczego.

Po zniesieniu stanu wojennego w roku 1983 władze postanowiły stworzyć pozory zmiany, aby spacyfikować nie najlepsze nastroje. Nowa ustawa z 20 lipca 1983 roku o systemie rad narodowych i samorządu terytorialnego dała radom narodowym możliwość samodzielnego wyboru naczelnika gminy spośród uzgodnionych kandydatów, jednak powoływał go i odwoływał wojewoda. Rada narodowa pod koniec każdego roku budżetowego głosowała nad absolutorium dla naczelnika z wykonania budżetu.

Rady narodowe zostały zlikwidowane na początku 1990 roku na mocy obecnej ustawy o samorządzie gminnym. Ostatnia kadencja rad narodowych została skrócona.

Wykaz radnych Gminnej Rady Narodowej w latach 1973-1990:

Kadencja 1973-1977

Rybak Szczepan,
Futa Mieczysław,
Wydra Mieczysław,
Wroński Jan,
Wójcik Zdzisława,
Mycek Zygmunt,
Grzeszczak Waldemar,
Persona Stanisław,
Czerniak Jan,
Łukaszuk Józef,
Czerniak Aleksandra,
Flejsz Hieronim,

Chwil Jan,
Psujek Roman,
Brzyski Eugeniusz,
Kostecka Józefa,
Wójcik Antoni,
Szumlak Bohdan,
Kędziora Zygmunt,
Daniel Danuta,
Kędrak Józef,
Zieliński Bronisław,
Gadaj Wacława,
Dołęgowski Czesław,

Kudyba Stanisław,
Pluta Danuta,
Popielecki Józef,
Strzępa Jan,
Kucharski Edward,
Jargiełło Jan,
Bukowski Józef,
Mieczkowska Anna,
Krupornicki Henryk,
Wroński Leszek,
Korzeniowska Kazimiera

Kadencja 1978-1984

Andrzejak Roman,
Borek Wanda,
Borowiec Gustaw,
Brzyski Jerzy,
Chwil Jan,
Czerniak Jan,
Daniel Aniela,
Dołęgowski Czesław,
Flejsz Hieronim,
Galiński Lucjan,
Gileta Elżbieta,
Grymuza Czesław,
Guzenda Henryk,
Habernal Roman,
Janik Marianna,
Jargiełło Jan,
Konopka Maria,

Kostecka Józefa,
Korzeniowska Kazimiera,
Krupornicki Henryk,
Krzykała Elżbieta,
Kucharski Edward
Kuchta Jan,
Kudyba Stanisław,
Kulbaka Edward,
Lipiec Leszek,
Łukaszuk Józef,
Maziarz Waldemar,
Matysek Henryk,
Mazurek Zygmunt,
Mieczkowska Anna,
Nadolski Kazimierz,
Nowak Krystyna,
Persona Leszek

Persona Stanisław,
Pociupany Józef,
Podkowa Stanisław,
Psujek Roman,
Rybak Jan,
Sawa Stanisław
(zrezygnował w 1980 roku)
Strzępa Jan,
Sulowski Zygmunt,
Śliwiński Bolesław,
Świdorski Stanisław,
Więctawek Jan,
Wnuk Józef,
Wójcik Zdzisława,
Wroński Leszek,
Wydra Mieczysław

Kadencja 1984-1988

Adamski Tadeusz,
Andrzejak Roman,
Borowiec Augustyn,
Borowiec Roman,
Borek Jerzy,
Buchajczyk Andrzej,
Bzowski Henryk,
Czerniak Aleksandra,
Chwil Jan,
Czerniak Jan,
Dejnek Kacper,
Dejnek Stanisław,
Dołęgowski Czesław,
Drob Jerzy,
Dzwonkowski Wacław,
Futa Mieczysław,
Gileta Tomasz,
Góra Marek,

Grochecka Mieczysława,
Habernal Roman,
Kamińska Danuta
(*mandat wygaś w 1986 r.,
zastąpił ją Edward Kucharski*)
Konowałek Zbigniew,
Kostecki Mirosław,
Kowalczyk Mirosław,
Korzeniowska Kazimiera,
Kozak Czesława,
Krupornicki Henryk,
Kudyba Stanisław,
Kuśmierzak Teresa,
Łukaszuk Krystyna,
Malesza Barbara,
Maziarz Wiesława,
Maceńko Stanisława,
Mazurek Leokadia,

Mrugala Mieczysław,
Mycek Zygmunt,
Onuszkiewicz Józef,
Pasiczny Tadeusz,
Podkowa Stanisław,
Persona Stanisław,
Psujek Roman,
Seweryński Edward,
Sosnowski Wiesław,
Szulc Anna,
Wnuk Józef,
Wójcik Kazimierz,
Wójcik Zenon,
Wróński Leszek,
Zagraba Maria,
Zientalski Krzysztof

Kadencja 1988-1990

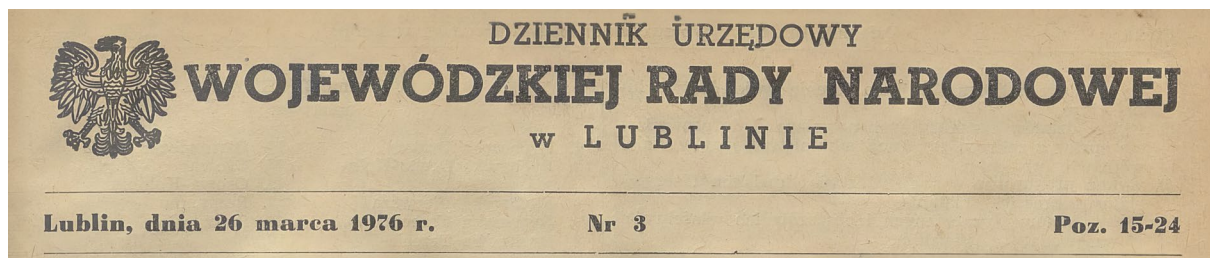
Adamiak Helena,
Adamski Tadeusz,
Baran Julia,
Biszkont Stefan,
Borowiec Augustyn,
Borowiec Roman,
Brzyski Bogdan,
Buchajczyk Tadeusz,
Burlik Lidia,
Bzowska Joanna,
Czerniak Aleksandra,
Czerniak Stanisław,
Damuć Józef,
Dębicki Waldemar,
Drażek Ryszard,
Flejsz Hieronim,
Grochecka Mieczysława,

Juszczuk Marianna,
Juszkiewicz Lucyna,
Kapusta Józef,
Kiszczał Genowefa,
Kostecki Mirosław,
Kowalczyk Mirosław,
Kuchta Jan,
Kuśmierzak Teresa,
Lipiec Leszek,
Maciejewski Zbigniew,
Malesza Maria,
Markowski Jerzy,
Maziarz Henryk,
Misztal Emilian,
Molenda Krzysztof,
Olchowa Alina,
Pawłowski Jan,

Persona Stanisław,
Pietrykowska Barbara,
Pietrzak Irena,
Popielecki Józef,
Przybylski Krzysztof,
Psujek Roman,
Rybak Jan,
Siudziak Stanisław,
Smalec Edward,
Socha Bronisław,
Śliwiński Eugeniusz,
Suryś Anna,
Wojtał Anna,
Wójcik Zenon,
Zientalski Krzysztof

PRZEWODNICZĄCY PREZYDIUM GRN TRAWNIKI W LATACH 1973-1990:

NAZWISKO I IMIĘ	OKRES SPRAWOWANIA FUNKCJI
Czerniak Jan	1973
Matysek Henryk	1974-1978
Słomka Andrzej	1978-1981
Nadolski Kazimierz	1981-1984
Kowalczyk Mirosław	1984-1988
Miszczuk Jan	1988-1990

Nagłówek Dziennika Urzędowego WRN W Lublinie

Poz. 184

**UCHWAŁA NR VII/23/89
GMINNEJ RADY NARODOWEJ
W TRAWNIKACH**

z dnia 17 maja 1989 r.

w sprawie nadania nazw ulic w miejscowości Biskupice.

Na podstawie art. 17 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 20 lipca 1983 r. o systemie rad narodowych i samorządu terytorialnego (tekst jednolity Dz. U. Nr 26 z 1988r., poz. 183) — Gminna Rada Narodowa — po zasięgnięciu opinii Komisji Przestrzegania Prawa i Porządku Publicznego uchwala:

§ 1

W miejscowości Biskupice ustala się następujące nazwy ulic:

- 1) Józefa Piłsudskiego,
- 2) Cmentarna,
- 3) Miła,
- 4) Ogrodowa,
- 5) Podwał,
- 6) Polna,
- 7) Rynek,
- 8) Wiejska,
- 9) Zacisze.

§ 2

Numerację porządkową nieruchomości zabudowanych i niezabudowanych dla poszczególnych ulic przyjmuje się jak w załączniku graficznym Nr 1.

§ 3

Wykonanie uchwały powierza się Naczelnikowi Gminy.

§ 4

Uchwała wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego.

Przewodniczący
Gminnej Rady Narodowej

Jan Miszczuk

Przykład uchwały Gminnej Rady Narodowej w Trawnikach

Od 1973 roku wprowadzono w Polsce stanowisko **naczelnika**. Był to organ administracji państwowej oraz organ wykonawczy i zarządzający gminnej rady narodowej. Miał liczne obowiązki i uprawnienia, jednak mógł popaść w konflikt z przewodniczącym prezydium, który miał ogromną władzę z racji przewodzenia lokalnym strukturalom PZPR. Organem pomocniczym naczelnika był natomiast **urząd gminy** jako *terenowy organ administracji państwowej do wykonywania zadań naczelnika gminy*.

Naczelnik był powoływany i odwoływany przez wojewodę, a rada narodowa mogła tylko wyrażać niewiążącą opinię o kandydaturze. Naczelnicy musieli legitymować się przynajmniej średnim wykształceniem, preferowano jednak wyższe rolnicze lub inżynierskie. Już od wakacji 1972 roku przyszli naczelnicy gmin przechodzili intensywne szkolenie, od listopada rozpoczęli kompletowanie kadr podległych sobie urzędów. Również ich pracownicy mieli mieć przynajmniej średnie wykształcenie. Po raz pierwszy

w administracji PRL postawiono na fachowość.

Pierwszym naczelnikiem gminy został **Julian Mazurek** (ur. 1923), posiadał wyższe wykształcenie. Do tej pory piastował funkcję przewodniczącego prezydium gromadzkiej rady narodowej w Biskupicach.

Około 1975 roku nowym naczelnikiem gminy został **Jan Pastuszak**. W 1985 roku nastąpiła kolejna zmiana. Naczelnika Pastuszaka zastąpił **Jerzy Szpakowski**.

Utworzono także stanowisko zastępcy naczelnika. Powołano na to stanowisko Stanisława Jończyka.

W październiku 1988 roku naczelnik Szpakowski zrezygnował ze stanowiska. Ogłoszono konkurs na naczelnika gminy Trawniki. W dniu 28 października zgłoszono dwóch kandydatów na: Ryszarda Eckera (nauczyciela) i Stanisława Jończyka (dotychczasowego zastępcy naczelnika). Głosowanie na forum GRN w dniu 29 października wygrał **Stanisław Jończyk**. W lutym 1989 roku zastępcą naczelnika został mianowany Mirosław Kowalczyk.

NACZELNICY GMINY TRAWNIKI:

NAZWISKO I IMIĘ	OKRES SPRAWOWANIA URZĘDU
Mazurek Julian	1973-1975?
Pastuszak Jan	1975?-1985
Szpakowski Jerzy	1985-1988
Jończyk Stanisław	1988-1990

URZĄD GMINY

Urzędy tworzonych gmin miały stać się nową jakością na obszarach wiejskich. Preferowano urzędników ze średnim wykształceniem. Początkowo nie tworzono w urzędach gmin referatów.

Urząd gminy zasadniczo dzielił się na trzy części: **biuro urzędu**, **gminną służbę rolną** i **urząd stanu cywilnego**. Na czele biura urzędu

gminy stał **sekretarz biura**. Ważną pozycję zajmował także **główny księgowy gminy**.

Kolejne większe zmiany w organizacji administracji lokalnej nastąpiły w 1979 roku. W urzędach gminy liczących do 20 000 mieszkańców dawano możliwość tworzenia referatów (maksymalnie 7). Pozostał jednak podział na biuro UG, gminną służbę rolną oraz USC.

NACZELNIK

Sekretarz Biura UG	Kierownik USC	Szef GSR
Urząd gminy	USC	Gminna Służba Rolna

Schemat działania typowego UG w latach 1973-1983

Reorganizację struktury wewnętrznej urzędów gmin przeprowadzono na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 kwietnia 1984 r. Zlikwidowano wtedy odrębność gminnej służby rolnej i USC.

W miejsce dotychczasowego podziału urzędu przewidziano funkcjonowanie referatów:

- stanowisko pracy do obsługi rady narodowej;
- referat gospodarki komunalnej, nadzoru budowlanego i komunikacji;
- referat geodezji i gospodarki gruntami;
- referat handlu i usług;
- referat kultury i zatrudnienia;
- referat planowania i finansów;
- referat rolnictwa i gospodarki żywnościowej;
- referat społeczno-administracyjny,

spraw obronnych i ogólny;

- referat zdrowia i opieki społecznej;
- urząd stanu cywilnego;
- samodzielne stanowisko pracy do spraw oświaty i wychowania – inspektor oświaty i wychowania.

Urząd Gminy w Trawnikach posiadał dość skromne warunki lokalowe. Planowano jego rozbudowę w kolejnych latach. Na UG składało się 10 pomieszczeń, w sumie 140 metrów kwadratowych.

Urzędem gminy kierował sekretarz **Tadeusz Gorgol**. Głównym księgowym został **Jan Kowalczyk**.

W kilka lat potem sekretarzem biura UG został **Stanisław Niedźwiedź**, natomiast kolejnym głównym księgowym **Hiacynta Figura**. W latach 80. Na stanowisku głównego księgowego pracowała **Czesława Parada**.

GMINNA SŁUŻBA ROLNA

Gminną służbę rolną (GSR) tworzył zespół kilku osób sprawujący nadzór nad rolnictwem w gminie. GSR stanowiło oddzielny, samodzielny pion w urzędzie gminy. Pracowali w nim fachowcy zajmujący się budownictwem wiejskim, zootechnicy, agromelioranci, agronomi. Władze przywiązywały

SOŁTYSI

Gmina podzielona była na sołectwa na czele z sołtysami. Każdy sołtys był gospodarzem danej wsi i reprezentował ją na zewnątrz. W literaturze tamtych czasów pisano: *Sołtys jako przedstawiciel mieszkańców wsi reprezentuje interes społeczny i administracyjny, organizuje na terenie sołectwa całokształt życia społeczno-gospodarczego, kulturalnego, socjalnego oraz bezpośrednio odpowiada za jego realizację.* Bardzo często powoływano także podsołtysa – zastępcę i pomocnika sołtysa. Sołtysa i podsołtysa wybierano na zebraniu wiejskim w głosowaniu jawnym lub tajnym. Wybór sołtysa, który nie był radnym gminnym podlegał zatwierdzeniu przez gminną radę narodową. W ten sposób społeczność wiejska musiała wybrać kandydata, którego popierały władze. Najczęściej była to jednak osoba ciesząca się zaufaniem lokalnej społeczności, preferowano działaczy PZPR. Sołtysi mieli specjalne legitymacje i odznaki sołeckie.

Do ich zadań należało inkasowanie podatków wiejskich i składek (na przykład Narodowy Fundusz Ochrony Zdrowia, składki PZU), przekazywanie zarządzeń władz gminnych. Sołtysi wydawali także poświadczenia pochodzenia zwierząt. Ich wynagrodzenie stanowiło procent od zebranych sum pieniężnych (od 2 do 4% w zależności od wielkości wsi).

Jako *pierwszy obywatel wsi* sołtys niekiedy realizował dodatkowe czynności, na przykład organizował przewóz księdza proboszcza podczas dorocznej kolędy.

Duży nacisk kładziono na realizację czynów społecznych. Sołtys je inicjował i organizował, z czego był rozliczany przez UG. Sołtys, który nie mógł się pochwalić aktywnością na tym polu, nie był rekomendowany przez władze gminne przy kolejnych wyborach.

Raz w roku sołtys składał sprawozdanie ze swojej działalności na forum zebrania

dużą wagę do tej instytucji, której celem było podniesienie poziomu produkcji rolnej. W GSR stawiano na działalność w terenie, szkolenia rolników.

Pierwszym szefem GSR został **Józef Wnuk**. W kolejnych latach na tym stanowisku pracował **Bronisław Banach**.

wiejskiego. Sołtysa mogło odwołać zebranie wiejskie lub gminna rada narodowa na wniosek naczelnika. Co pewien czas w UG organizowano zebrania sołtysów oraz szkolenia. Przeciętny sołtys legitymował się wykształceniem podstawowym. Niekiedy dzięki jego zaangażowaniu udało się zbudować nowe drogi, szkoły, remizy itp. Należy też podkreślić rolę żon sołtysów, które często wyręczały mężów w obowiązkach. Niekiedy po śmierci sołtysa funkcję tę przejmowała żona lub syn.

W 1984 roku weszły w życie nowe przepisy wprowadzające na poziomie sołectwa samorząd wiejski, który mógł dysponować własnymi funduszami. Powoływano kilkusobowe rady sołeckie na czele z przewodniczącym. Często przewodniczący był inną osobą niż sołtys. Przepisy pozornie dawały duże możliwości samorządowi wiejskiemu, a przewodniczący rad sołeckich czuli się początkowo prawdziwymi gospodarzami. W praktyce wszystko było i tak uzależnione od polityki władz gminy i państwa, a ta nie sprzyjała realnemu samorządowi. Więcej było chwytliwych haseł niż rzeczywistych uprawnień. Od 1988 roku widoczna jest tendencja do łączenia funkcji sołtysa i przewodniczącego rady sołeckiej. Ponownie najważniejszą osobą w danej wsi stawał się sołtys.

Do 1974 roku w poszczególnych sołectwach urzędowali sołtysi wybrani jeszcze w 1970 roku w dawnych gromadach. Kolejne wybory sołtysów organizowano w latach 1974, 1978, 1984 i 1988 oraz w razie potrzeby (śmierć, zrzeczenie się funkcji, odwołanie). W latach 1984 i 1988 wybierano także rady sołeckie.

Ranga sołtysa była dużo wyższa niż obecna. Wieś wybierała najlepszych ze swego grona. (*Sołtys to najmdirzejszy chłop na wsi* – mawiano). Gdy na przykład UG przysłał wywrotkę ze szlaką na drogę, to sołtys wyznaczał ludzi do pracy. Wszyscy się podporządkowywali.

Ówczesny sołtys raczej nie chodził po swoim sołectwie, aby zbierać podatki. To do sołtysa przychodzili wszyscy.

Dużym udogodnieniem dla sołtysów było posiadanie telefonów. Najczęściej był

to jedyny aparat w całym sołectwie. Mieszkańcy w pilnych sprawach korzystali z sołectkiego telefonu. Z tego też powodu sołtys wiedział bardzo wiele o mieszkańcach swojego sołectwa.

SOŁTYSI I PRZEWODNICZĄCY RAD SOŁECKICH KADENCJI 1984-1988:

FUNKCJA	IMIĘ I NAZWISKO
Sołtys i przewodniczący RS Bonów	Zofia Ścirka
Przewodniczący RS wsi Dorohuczka	Ryszard Jaroszyński
Sołtys wsi Dorohuczka	Józef Łukaszuk
Sołtys i przewodniczący RS wsi Kolonia Struża	Bolesław Włodarczyk
Przewodniczący RS wsi Pełczyn	Józef Cisz
Sołtys i przewodniczący RS wsi Trawniki	Aleksander Kornecki
Sołtys wsi Kolonia Trawniki	Stanisław Woźniak
Sołtys wsi Ewopole	Grzegorz Maziarczuk
Przewodniczący RS wsi Siostrzytów	Czesław Pięta
Przewodniczący RS wsi Struża	Kazimierz Janik
Przewodniczący RS wsi Biskupice	Wacław Niespodziewany

GMINA TRAWNIKI W KOŃCU LAT 80. XX WIEKU

W prasie lokalnej ukazał się w 1987 roku artykuł opisujący gminę w tym okresie:

Obecność Zakładów Przemysłu Dzierżawskiego „Trawena” w Trawnikach zdecydowała przede wszystkim o tym, że gminą została ta osada, a nie Biskupice ze swoją wiekową historią. Czy przyjęto tę decyzję spokojnie? O, nie! Przeżywano to ogromnie, o czym świadczy fakt, że manifestację 1 majową zorganizowały Biskupice oddzielnie, podkreślając w ten sposób swoje niezadowolenie z podporządkowania gminie w Trawnikach i swoją odrębność. – Dziś już o tym niewiele pamięta – mówi naczelnik inż. Jerzy Szpak, młody absolwent Akademii Rolniczej w Lublinie – w Trawnikach skupiała się cała działalność gospodarcza, siłą faktu zwyciężyły Trawniki. Oprócz „Traweny” u nas znajduje się cały „port” przetwórczy dla gminnych spółdzielni w Piaskach, Rybczewicach, Fajstawicach i innych. Panuje tu wielki ruch w ciągu dnia przez osadę przewijają się setki ludzi spoza na-

szej gminy. Sprawia to stacja kolejowa, a także fakt, że znajdujemy się w bliskości dwóch ruchliwych tras drogowych – Lublina-Chełm i Lublin-Zamość. Jesteśmy takim centrum gospodarczo-komunikacyjnym.

Wielu mieszkańców Trawnik pracuje poza tą miejscowością. Dojeżdżają do Lublina, Rejowca i Świdnika, do takich zakładów jak WSK, FSC, „Ursus”, PKP. Ostatnimi czasy pracują też w Bogdance – oddalonej o 27 km. Dojeżdżają na ogół ludzie młodzi, w pełni sił produkcyjnych, którzy z powodzeniem łączą pracę na roli ze stałą państwową posesją. Gospodarstwa tu na ogół małe, rozdrobnione. Średnie gospodarstwo wynosi niewiele ponad 3 ha. (...) Ludzie żyją u nas dostatnio, trochę z pensji, więcej z upraw i przydomowej hodowli. Rosną też ich wymagania i aspiracje życiowe. (...) Ile my na naczelnikiem nasłuchamy się z na każdym zebraniu – mówi I -szy sekretarz Komitetu Gminnego PZPR. Są pretensje o brak mieszkań, centrum handlowego z prawdziwego zdarze-

nia, o ciasnotę ośrodka zdrowia i wiele innych spraw. Skoro ludzie zwiążali swoje losy z Trawnnikami, nie uciekają stąd do większych miast, uzasadnione jest to, że chcą żyć lepiej, wygodniej, kulturalniej. Sekretarz powiedział, że gdyby była szansa budowy bloków mieszkalnych przez spółdzielnię mieszkaniową to w ciągu jednego, dwu dni wstąpiłoby do nich pięciuset kandydatów. Obecnie buduje się jeden blok spółdzielczy dla dwudziestu rodzin, piąty z kolei blok mieszkalny w Trawnikach. I na tym na razie koniec, ponieważ nie ma oczyszczalni ścieków ani możliwości dalszego zaopatrzenia w ciepło. (...) Są jednak szanse na rozwiązanie tej sprawy. W ubiegłym roku [1986] utworzono Spółkę Wodno-Ściekową. Przystąpiły do niej wszystkie miejscowe zakłady i postanowiły wspólnie wybudować oczyszczalnię ścieków i ujęcie wody dla Trawnik. Dochodzi do zupełnych paradoksów – mówi naczelnik Szpakowski. U nas, na miejscu brakuje sklepów, a nasze kobiety dojeżdżają do pracy w sklepach w Świdnika i Lublina. Wiemy, niestety, dlaczego. Szukają po prostu lepszych warunków pracy – w widnych, dobrze ogrzewanych i zorganizowanych placówkach handlowych pracować jest łatwiej i przyjemniej. U nas same rudery, którym pomoc nie mogą coroczne remonty. Faktycznie brakuje Trawnikom centrum handlowego – te wszystkie budki, klitki, to nędzny w sumie obraz handlu wiejskiego, który w ościennych gminach dysponuje już domami towarowymi, nowoczesnymi pawilonami. Ale w tej sprawie rysują się pewne szanse. W Trawnikach ma powstać trzykondygnacyjny budynek przeznaczony dla handlu i usług. Lokalizacja tego obiektu jest już gotowa, kończy się także przygotowanie dokumentacji, powstać ma on z funduszy inwestycyjnych WZGS. Zupełnie humorystycznie brzmi fakt, że buty do reperacji wożą mieszkańcy Trawniki do Świdnika i Lublina. Nie ma tu bowiem ani punktu usług szewskich ani krawieckich, brak też fryzjera męskiego. Tworzy się też lepsze perspektywy dla działalności

kulturalno-oświatowej. Dobiega końca remont Gminnego Ośrodka Kultury, gdzie powiększono salę widowiskową do 300 miejsc. Mimo remontu prace w GOK trwają – próby zespołów, różne zajęcia odbywają się w holu. Kółka zainteresowań, zespoły folklorystyczne, KGW, kabaret, zespół instrumentalny, tańca nowoczesnego, zespół „Ewelinki”, słynne zespoły z Siostrzytowa, kapele itp. – to trwały dorobek miejscowych działaczy – całego środowiska. Kierownik GOK Jacek Smoliński nie może się doczekać zakończenia remontu i rozpoczęcia działalności w tych o wiele lepszych warunkach lokalowych. – Czy pani wie, że wieczorem zostajemy tu bez żadnej opieki lekarskiej – powiedziała jedna z mieszkanki Trawniki. – Nie ma u nas lekarza, który zostaje na noc. Wszyscy tylko dojeżdżają. Żalą się na ten fakt mieszkańcy Trawniki, żali się także naczelnik, który kosztem 1,5 mln złotych wykupił trzypokojowe mieszkanie dla lekarza i stoi ono do dzisiaj puste. Gminny Ośrodek Zdrowia mieści się w budynku „Traweny”, a służy załodze tego zakładu oraz mieszkańcom okolicznych wsi i Trawniki (drugi ośrodek zdrowia jest w Biskupicach). Pracuje w tym ośrodku piątka lekarzy (...) Marzeniem mieszkańców tej osady jest rozbudowa Ośrodka Zdrowia, bo jest za ciasny i osiedlenie się choćby jednego lekarza na stałe. Trwają obecnie prace przygotowawcze do rozbudowy ośrodka – planuje się dobudowę skrzydła, gdzie pomieszczą się cztery gabinety lekarskie i poczekalnia dla chorych. Jak mi powiedziano w gminie prace budowlane w Ośrodku Zdrowia mają być rozpoczęte pod koniec przyszłego roku. We wszystkich pracach porządkowych, inwestycyjnych, które mają na celu ułatwienie życia, rozwój gminy, biorą udział mieszkańcy Trawniki i okolicznych wsi. Wartość czynu społecznego w gminie w roku bieżącym wynosi 39 mln złotych. Buduje się także krótką, bo zaledwie 4 kilometrową drogę do Biskupic, co ułatwi życie wszystkim i pozwoli zrozumieć jeszcze bardziej, że historię tworzy się codziennie.

CZEŚĆ II – GMINA TRAWNIKI LATA 1990-2023

KADENCJA 1990-1994

Wybory do Rady Gminy Trawniki miały miejsce 27 maja 1990 roku. W wyniku wyborów w skład Rady Gminy weszli:

Batyra Marek,
Buchajczyk Andrzej,
Cyranowski Tadeusz,
Chyliński Stanisław,
Fidecki Stanisław,
Futa Artur,
Grochalski Stanisław,
Janiak Janusz,

Jaroszyński Ryszard,
Kłosiński Leszek,
Lipiec Leszek,
Maciejewski Zbigniew,
Mieczkowski Henryk,
Miszczuk Jan,
Ocysek Czesław,
Parcheta Elżbieta,

Pięta Czesław,
Rzechota Henryk,
Świder Stanisław,
Waryszak Barbara,
Zagrabia Eugeniusz.

Pierwsza sesja Rady Gminy Trawniki miała miejsce 8 czerwca 1990 roku. Na pierwszej sesji wybrano Przewodniczącą Rady Gminy **Barbarę Waryszak**. Na Wiceprzewodniczącą Rady Gminy **Marka Batyrę**. Na pierwszej sesji wybrano także delegata do sejmiku samorządowego **Henryka Rzechotę**. Ustalono także liczbę komisji gminnych oraz liczbę członków Zarządu Gminy.

Duże spory budziła sprawa wyboru wójta gminy. Większość radnych była przeciwna wyborom wójta na pierwszej sesji. Ujawniły się też spory polityczne. Ostatecznie głosowano kandydaturę Stanisława Jończyka, dotychczasowego naczelnika gminy. Na wójta gminy Trawniki wybrano właśnie pana Stanisława Jończyka.

W skład Zarządu Gminy wybrano następujące osoby:

NAZWISKO I IMIĘ	FUNKCJA
Jończyk Stanisław	Przewodniczący Zarządu - Wójt
Kiszczał Jan	Członek Zarządu
Lipiec Leszek	Członek Zarządu
Rzechota Henryk	Członek Zarządu
Jaroszyński Ryszard	Członek Zarządu
Ocysek Czesław	Członek Zarządu
Świder Stanisław	Członek Zarządu

Skład stałych komisji gminnych ustalono 29 czerwca 1990 roku:

NAZWA KOMISJI	IMIĘ I NAZWISKO CZŁONKA
Komisja Gospodarki Komunalnej i Inwestycji	Andrzej Buchajczyk
	Stanisław Chyliński
	Stanisław Fidecki
	Zbigniew Maciejewski
	Jan Miszczuk
	Cezary Kucharski
	Jerzy Szpakowski
Komisja Budżetu i Finansów	Czesław Ocysek
	Henryk Rzechota
	Leszek Kłosiński <i>(w dniu 3 grudnia 1991 roku zastąpiony przez Stanisława Grochalskiego)</i>
	Leszek Lipiec
	Wiesław Kowalczyk
	Lucyna Kłosw
Komisja Rolnictwa i Ochrony Środowiska	Tadeusz Cyranowski
	Edward Jaroszyński
	Stanisław Grochalski
	Eugeniusz Zagraba
	Henryk Mieczkowski
Komisja Zdrowia, Pomocy Społecznej, Oświaty, Kultury i Kultury Fizycznej	Stanisław Świder
	Elżbieta Parcheta
	Czesław Pięta
	Janusz Janiak
	Artur Futa
	Zdzisława Szmidt
	Augustyna Sokołowska
Komisja Rewizyjna (od 19 marca 1993 roku)	Janusz Janiak
	Barbara Waryszak
	Eugeniusz Zagraba
	Elżbieta Parcheta
	Anna Młynarczyk

W dniu 29 czerwca powołano na sekretarza Urzędu Gminy **Lucynę Mileszko**. Główną Księgową Budżetu (Skarbnikiem Gminy) została natomiast **Czesława Parada**.

KADENCJA 1994-1998

Po przeprowadzonych w dniu 19 czerwca 1994 roku wyborów do rad gminnych w skład Rady Gminy Trawniki weszli:

Cisz Sławomir,
Futa Artur,
Gadzicki Stefan,
Galińska Krystyna,
Idzik Stanisław,
Kopniak Grażyna,
Lipiec Leszek,
Malinowska Zofia,

Maziarz Renata,
Ocysek Czesław,
Panuciak Aleksander,
Pięta Czesław,
Psujek Roman,
Serej Henryk,
Skubik Jan,
Ścirka Zofia,

Świder Stanisław,
Waryszak Barbara,
Wrzeszcz Waldemar,
Żukiewicz Janusz.

Pierwsza sesja Rady Gminy miała miejsce 4 lipca 1994 roku. Na tejże sesji przegłosowano **Barbarę Waryszak** na stanowisko Przewodniczącego Rady Gminy Trawniki. Wiceprzewodniczącym został **Roman Psujek**. Na Wójta Gminy ponownie wybrano **Stanisława Jończyka**.

W skład Zarządu Gminy weszli:

NAZWISKO I IMIĘ	FUNKCJA
Jończyk Stanisław	Przewodniczący Zarządu - Wójt
Idzik Stanisław	Członek Zarządu
Wrzeszcz Waldemar	Członek Zarządu
Futa Artur	Członek Zarządu
Maziarz Renata	Członek Zarządu
Pięta Czesław	Członek Zarządu

Na delegata do Sejmiku Samorządowego wybrano Zofię Malinowską.

26 lipca 1994 roku ustalono skład komisji gminnych:

NAZWA KOMISJI	IMIĘ I NAZWISKO CZŁONKÓW
Komisja Gospodarki Komunalnej i Inwestycji	Stanisław Idzik
	Waldemar Wrzeszcz
	Janusz Żukiewicz
	Aleksander Panuciak
Komisja Budżetu i Finansów	Krystyna Galińska
	Janusz Żukiewicz
	Grażyna Kopniak
	Leszek Lipiec
	Waldemar Wrzeszcz
	Czesław Ocysek
Komisja Rolnictwa i Ochrony Środowiska	Stefan Gadzicki
	Henryk Serej
	Zofia Ścirka
	Jan Skubik
	Renata Maziarz
	Czesław Ocysek
	Sławomir Cisz
Komisja Zdrowia, Opieki Społecznej, Ładu i Porządku Publicznego	Stanisław Świder
	Zofia Ścirka
	Stanisław Idzik
	Grażyna Kopniak
Komisja Rewizyjna	Aleksander Panuciak
	Leszek Lipiec
	Krystyna Galińska
	Sławomir Cisz
Komisja Oświaty, Kultury, Sportu i Rekreacji	Zofia Malinowska
	Artur Futa
	Renata Maziarz
	Czesław Pięta
	Stanisław Świder

W dniu 29 września 1995 roku odwołano ze składu Komisji Gospodarki Komunalnej Aleksandra Panuciaka i dodano go do komisji Budżetu i Finansów. Od 14 sierpnia 1996 roku w skład Komisji Rewizyjnej weszła Zofia Malinowska.

KADENCJA 1998-2002

W dniu 11 października 1998 roku przeprowadzono wybory do rad gminnych III kadencji. W skład Rady Gminy Trawniki weszli:

Adamski Tadeusz,
Baj Damian Daniel
(do roku 2001)
Boczkowski Leszek,
Borek Jerzy,
Buchajczyk Andrzej,
Gąbka Henryk,
Gileta Krzysztof,

Gziut Leszek,
Grzeszczak Waldemar,
Kowalczyk Bogusław,
Kowalczyk Mirosław,
Krasowski Krzysztof,
Lipiec Leszek,
Małysz Krzysztof,
Mieczkowski Henryk,

Musiej Julian,
Olchowa Alina,
Świder Stanisław,
Wawrzycki Józef,
Wojtal Waldemar.

Pierwsza sesja Rady Gminy miała miejsce 29 października 1998 roku. Tego dnia wybrano na Przewodniczącą Rady Gminy **Mirosława Kowalczyka**. Wiceprzewodniczącym Rady Gminy został **Krzysztof Krasowski**. W 2000 roku wybrano na dodatkowego Wiceprzewodniczącą Waldemara Wojtala.

Na Wójta Gminy Trawniki wybrano **Jerzego Szpakowskiego**.

Wybrano także skład Zarządu Gminy:

NAZWISKO I IMIĘ	FUNKCJA
Szpakowski Jerzy	Przewodniczący Zarządu – Wójt
Maziarz Renata	Zastępca Wójta, Członek Zarządu (do roku 2000)
Adamski Tadeusz	Zastępca Wójta, Członek Zarządu (od roku 2000)
Adamski Tadeusz	Członek Zarządu
Buchajczyk Andrzej	Członek Zarządu
Olchowa Alina	Członek Zarządu
Wawrzycki Józef	Członek Zarządu
Wojtal Waldemar	Członek Zarządu

12 listopada 1998 roku ustalono skład komisji gminnych:

NAZWA KOMISJI	IMIĘ I NAZWISKO
Komisja Rewizyjna	Henryk Gąbka
	Leszek Gziut
	Jerzy Borek
	Damian Daniel Baj
	Leszek Lipiec
Komisja Budżetu i Finansów	Krzysztof Małysz
	Bogusław Kowalczyk
	Henryk Gąbka
	Waldemar Wojtal
	Leszek Boczkowski
	Leszek Lipiec
	Roman Psujek
	Czesław Pięta
Komisja Gospodarki Komunalnej i Inwestycji	Krzysztof Krasowski
	Krzysztof Małysz
	Bogusław Kowalczyk
	Krzysztof Gileta
	Leszek Gziut
	Julian Musiej
	Leszek Boczkowski
	Mirosław Kowalczyk
Komisja Rolnictwa i Ochrony Środowiska	Waldemar Wrzeszcz
	Tadeusz Adamski
	Henryk Mieczkowski
	Julian Musiej
	Jerzy Borek
	Waldemar Grzeszczak
	Andrzej Buchajczyk
Czesław Ocysek	
Komisja Oświaty, Kultury, Sportu i Rekreacji	Damian Daniel Baj
	Stanisław Świder
	Krzysztof Gileta
	Alina Olchowa
	Andrzej Buchajczyk
	Krzysztof Krasowski
	Mirosław Kowalczyk
	Anna Wojtal
	Ewa Ecker-Persona
	Arkadiusz Pawłowski
Komisja Zdrowia, Opieki Społecznej, Ładu i Porządku Publicznego	Tadeusz Adamski
	Waldemar Wojtal
	Stanisław Świder
	Waldemar Grzeszczak
	Alicja Białkowska

KADENCJA 2002-2006

Wybory do rad gminnych IV kadencji przeprowadzono 27 października 2002 roku. Od tego właśnie roku zmieniono ustawę o samorządzie gminnym i zlikwidowano zarządy gmin. Po raz pierwszy przeprowadzono także bezpośrednie wybory wójtów gminy. W wyniku wyborów w skład Rady Gminy weszli:

Kądziela Monika Irena,
Wawrzycki Józef,
Machałek Dariusz Andrzej,
Borowiec Roman,
Drygała Mieczysław,

Burak Tomasz Paweł,
Lipiec Leszek,
Sosnowski Wiesław,
Siudziak Jan Wacław,
Cisz Sławomir,

Smaga Ewa,
Więćławek Jan,
Mieczkowski Henryk,
Renata Maziarz
(mandat wygasł we wrześniu 2004 roku)
Kulisz Elżbieta

W wyborach bezpośrednich na wójta gminy zwyciężył bezwzględną liczbą głosów **Jerzy Szpakowski** (1 807 głosów).

W dniu 19 listopada 2002 roku na Przewodniczącą Rady Gminy powołano **Józefa Wawrzyckiego**. Wiceprzewodniczącym został **Wiesław Sosnowski**. Pan Sosnowski został odwołany z funkcji w dniu 27 października 2005 roku. Nowym Wiceprzewodniczącym został **Jan Siudziak**.

13 lutego 2003 roku powołano komisje gminne:

NAZWA KOMISJI	IMIĘ I NAZWISKO
Komisja Rewizyjna	Ewa Smaga
	Tomasz Burak
	Mieczysław Drygała
	Dariusz Machałek- przewodniczący
Komisja Budżetu i Rozwoju Gospodarczego	Monika Kądziela- przewodnicząca od 2004 roku
	Jan Więćławek
	Mieczysław Drygała
	Henryk Mieczkowski
	Renata Maziarz- przewodnicząca do 2004 roku
	Dariusz Machałek
	Leszek Lipiec
	Beata Stasiak (od 2005 roku)
Komisja Społeczna	Sławomir Cisz
	Jan Siudziak
	Ewa Smaga- Przewodnicząca
	Elżbieta Kulisz
	Roman Borowiec
	Jan Więćławek
	Monika Kądziela
Beata Stasiak (pełniła funkcję w 2005 roku)	

KADENCJA 2006-2010

W dniu 12 listopada 2006 roku przeprowadzono wybory do Rady Gminy Trawniki oraz na Wójta Gminy Trawniki. W skład Rady Gminy weszli:

Smosarski Krzysztof,
Wawrzycki Józef Tadeusz,
Dębicka Marianna Janina,
Borowiec Roman,
Drygała Mieczysław
Bartłomiej,

Burak Tomasz Paweł,
Sosnowski Wiesław,
Kozak Stanisław,
Siudziak Jan Wacław,
Smaga Ewa,
Więćławek Jan,

Mieczkowski Henryk,
Kowalczyk Mirosław,
Gileta Jolanta Maria,
Szumlak Bohdan

Wybory na Wójta Gminy zwyciężył **Jerzy Szpakowski** zdobywając 69,22% głosów.

Na pierwszej sesji w dniu 27 listopada powołano na stanowisko Przewodniczącego Rady Gminy **Mirosława Kowalczyka**. Wiceprzewodniczącym został **Jan Siudziak**.

Powołano także komisje gminne:

NAZWA KOMISJI	CZŁONKOWIE
Komisja Rewizyjna	Tomasz Burak
	Jolanta Gileta
	Henryk Mieczkowski
	Ewa Smaga- przewodnicząca
	Jan Więćławek
Komisja Budżetu i Rozwoju Gospodarczego	Roman Borowiec
	Marianna Dębicka
	Jan Siudziak
	Krzysztof Smosarski
	Wiesław Sosnowski
	Bohdan Szumlak
	Józef Wawrzycki- przewodniczący
Komisja Społeczna	Tomasz Burak- przewodniczący
	Mieczysław Drygała
	Stanisław Kozak
	Ewa Smaga
	Wiesław Sosnowski (do 2007 roku)
	Bohdan Szumlak
	Jan Więćławek

KADENCJA 2010-2014

Wybory samorządowe w 2010 roku przeprowadzono 21 listopada. W skład Rady Gminy VI kadencji wybrano następujące osoby:

Kądziela Monika Irena,
Waryszak Paweł Sławomir,
Baltyn Tymoteusz Kazimierz,
Wojtal Elwira Anna,
Burak Tomasz Paweł,

Mazurek Jolanta,
Bartocha Sławomir Bogdan,
Gadaj Tadeusz,
Stacharski Bogusław Henryk,
Ocysek Barbara,

Psujek Marta,
Tarczyluk Kondrat Piotr,
Jurek Arkadiusz,
Stasiak Beata Janina,
Szumlak Bohdan

Wybory wójta gminy zwyciężył **Jerzy Szpakowski** uzyskując prawie 82% głosów poparcia (był jedynym kandydatem).

Wybrano także skład Zarządu Gminy:

NAZWISKO I IMIĘ	FUNKCJA
Monika Kądziela	Przewodnicząca Rady
Arkadiusz Jurek	Zastępca Przewodniczącego Rady

KADENCJA 2014-2018

W dniu 16 listopada 2014 roku wybierano radnych VII kadencji. W skład Rady Gminy w Trawnikach wybrano następujące osoby:

Wójcik Barbara,
Chmiel Zbigniew,
Dębicka Marianna,
Kubić Bernadeta,
Wójcik Piotr,

Drygała Mieczysław,
Waryszak Barbara,
Bartocha Sławomir,
Majcher Anna,
Pasieczny Wojciech,

Gileta Jolanta,
Tarczyluk Kondrad,
Kowalczyk Damian,
Zieliński Tomasz,
Szumlak Bohdan

W bezpośrednich wyborach wójta gminy startowało 3 kandydatów. Wybory wygrał **Jerzy Szpakowski** uzyskując prawie 52% głosów.

Wybrano także skład Zarządu Gminy:

NAZWISKO I IMIĘ	FUNKCJA
Barbara Waryszak	Przewodnicząca Rady
Barbara Wójcik	Zastępca Przewodniczącego Rady

KADENCJA 2018-2023 (2024)

Wybory samorządowe do rad gmin, w tym do Rady Gminy w Trawnikach obecnej kadencji, przeprowadzono 21 października 2018 roku, przy czym należy podkreślić, iż w związku ze zmianą ustawy o samorządzie gminnym, po raz pierwszy radni zostali wybrani na 5-letnią kadencję (2018-2023), a nie jak dotychczas na 4-letnie.

W skład Rady Gminy Trawniki wybrano następujące osoby:

Kowalczyk Damian

– Przewodniczący Rady Gminy,

Wójcik Piotr (do 2019 roku),

Banach Rafał (od 11.09.2019 roku),

Bartocha Sławomir

– Wiceprzewodniczący Rady Gminy,

Beczkańska Agnieszka,

Dębicka Marianna,

Drygała Mieczysław,

Hojoł Paweł,

Łukaszuk Beata,

Majcher Anna (do 2020 roku)

Iwona Mucha (od 25.09.2020 roku)

Pasieczna Agnieszka,

Pitucha Alicja,

Pomorski Bartłomiej,

Terlecka Aneta,

Zachary Jerzy,

Zieliński Tomasz.

W bezpośrednich wyborach wójta gminy kandydowało 5 osób. Doszło do II tury głosowania, którą zwyciężył **Damian Daniel Baj** uzyskując ponad 63% głosów.

Powołano także komisje gminne:

NAZWA KOMISJI	CZŁONKOWIE
Komisja Rewizyjna	Marianna Dębicka
	Rafał Banach
	Beata Łukaszuk
	Bartłomiej Pomorski
	Aneta Terlecka
Komisja Budżetu i Rozwoju Gospodarczego	Bartłomiej Pomorski
	Sławomir Bartocha
	Agnieszka Beczkańska
	Paweł Hojoł
	Tomasz Zieliński
Komisja Społeczna	Aneta Terlecka
	Sławomir Bartocha
	Iwona Mucha
	Agnieszka Pasieczna
	Alicja Pitucha
Komisja Skarg, Wniosków i Petycji	Agnieszka Beczkańska
	Paweł Hojoł
	Agnieszka Pasieczna
	Alicja Pitucha
	Tomasz Zieliński

Budynek Urzędu Gminy Trawniki

Gmina Trawniki leży w województwie lubelskim, w powiecie świdnickim, zajmuje 84,16 km² i liczy 8502 mieszkańców (2023 r.). Usytuowana jest na pograniczu Wyżyny Lubelskiej i Polesia Wołyńskiego wokół malowniczo meandrującego Wieprza, Giełczwi i Kanału Wieprz-Krzna. Północną część gminy zajmują tereny Nadwieprzańskiego Parku Krajobrazowego z cennym florystycznym rezerwatem przyrody „Uroczysko Jezioro”. Z kolei meandrująca rzeka Wieprz stanowi prawdziwe wyzwanie dla miłośników kajakarstwa. Walory przyrodnicze przedstawiają także tereny na północny wschód od Dorohuczy oraz fragmenty Doliny Giełczew pomiędzy Biskupicami, a Strużą. Ważną rolę przyrodniczą pełnią dawne zespoły ogrodowo - parkowe, w tym park w Siostrzytowie, czy ocalałe fragmenty parku w Trawnikach.

Gmina podzielona jest administracyjnie na 11 Sołectw: Biskupice, Bonów, Dorohuczę, Ewopole, Oleśniki, Pełczyn, Siostrzytów, Strużę-Kolonię, Strużę, Trawniki-Kolonię oraz miejscowość gminną Trawniki.

W Gminie Trawniki istotną rolę w strukturze gospodarki odgrywa rolnictwo, uprawiane są głównie zboża, ziemniaki, warzywa. Rozwinięty jest także handel, usługi, dobrze prosperuje działalność gospodarcza. Na terenie gminy zarejestrowanych jest 389 podmiotów gospodarczych, w tym znaczącym zakładem pracy jest firma NICOLS POLAND (produkcja środków czystości) oraz VITERRA (elewator zbożowy).

Mieszkańcy mają dobry dostęp do podstawowych dóbr infrastruktury społecznej, kulturalnej, transportowej, sportowej etc. Mają także dobry dostęp komunikacyjny do obszarów miejskich (Świdnik, Lublin) poprzez linię kolejową oraz drogę krajową nr 12.

Na terenie gminy funkcjonuje żłobek, 5 szkół podstawowych oraz szkoła średnia.

W Trawnikach znajdują się Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Kultury, Ośrodek Pomocy Społecznej. Na terenie gminy są zlokalizowane 2 ośrodki zdrowia oraz 3 apteki. W gminie funkcjonują 4 parafie: w Biskupicach, Dorohuczy, Oleśnikach oraz Trawnikach. Bardzo prędko działa 7 ochotniczych straży pożarnych, 5 ludo-

wych klubów sportowych, 3 koła gospodyń wiejskich. Na terenie Gminy znajduje się kilkanaście obiektów handlowych lub usługowych, są także dostępne miejsca noclegowe oraz punkty gastronomiczne. Gmina jest prawie w całości zwodociągowana oraz w 35% skanalizowana.

Gminę Trawniki tworzą miejscowości o historycznym tle. Należą do nich między innymi miejscowości Biskupice, Dorohucz, Oleśniki, Siostrzytów i oczywiście Trawniki.

W Trawnikach – największej miejscowości gminnej - przed wielu laty nieopodal Wieprza usytuowany był dwór z okazałymi ogrodami, dziś po nim zostały jedynie odrestaurowane kordegarda i kapliczka. Zbudowania po zespole dworsko-parkowym w Trawnikach należały do rodziny Michalskich herbu Łódzia. Do tych zabytków wiedzcie piękna „Aleja kasztanowców”.

Warto zobaczyć także inne zabytki z pozostałych miejscowości Gminy Trawniki np. okazały późnobarokowy kościół parafialny p. w. św. Stanisława BM w Biskupicach, który wybudowany został w latach 1712-1717 wraz z plebanią w miejscu, gdzie były usytuowane dwa poprzednie kościoły, z których pierwszy ulokowany został w 1444 roku. Biskupice w okresie 1450-1869 posiadały prawa miejskie. Kolejnym zabytkiem sakralnym jest kościół z końca XVIII wieku w Dorohucz.

Celem samorządu lokalnego jest ciągły rozwój gminy, poprawa warunków bytowych mieszkańców, dlatego też nieustannie realizowane są zadania inwestycyjne. Jednym z celów jakie gmina obrała przed laty, to działania w kierunku ekologii, czystszej gleby, wody czy powietrza. Gmina skutecznie aplikuje o środki zewnętrzne na projekty drogowe, termomodernizacyjne szkół i obiektów użyteczności publicznej, oświetlenie ledowe oraz odnawialne źródła energii, czy przydomowe oczyszczalnie ścieków. Daje to wymierne korzyści ekologiczne oraz ekonomiczne dla Mieszkańców.

Warte podkreślenia są bardzo dobre warunki edukacyjne oraz dla rozwijania sportu. Każde dziecko czy uczeń ma blisko do jednej z 5 szkół podstawowych. W każdej szkole są oddziały przedszkolne o wydłużonym pobycie, dla najmłodszych dzieci funkcjonuje żło-

bek. Szkoły posiadają dobre zaplecze pracy takie jak pracownie, 4 sale sportowe oraz hala sportowa, boiska, place zabaw. Na terenie gminy jest aż 10 boisk, w tym 5 pełnowymiarowych oraz 3 wielofunkcyjne.

W Gminie Trawniki istnieją warunki do bezpiecznego życia w ciekawym przyrodniczo terenie, jak również do rozwoju zainteresowań sportowych, kulturalnych i społecznych.

Pod względem administracyjnym obszar gminy podzielony jest na 11 sołectw:

- Biskupice
- Bonów
- Dorohucz
- Ewopole
- Oleśniki
- Pełczyn
- Siostrzytów
- Struża
- Struża-Kolonia
- Trawniki
- Trawniki-Kolonia

Poświęcenie fundamentów pod budynek gminy Jaszczów w Biskupicach

Biskupice - miejscowość obecnie liczy 780 mieszkańców (2023 r.) i zajmuje 883 ha.

Historia Biskupic jest bardzo ciekawa, miejscowość w okresie 1450-1869 miała prawa miejskie. Do 1954 roku istniała gmina Jaszczów, której siedzibą były Biskupice.

Obecnie w miejscowości zapewniony jest dobry dostęp do infrastruktury – funkcjonują:

- szkoła podstawowa z nowoczesnym zapleczem sportowym (sala i boisko wielofunkcyjne),
- parafia, ośrodek zdrowia, apteka, prężnie działają LKS Biskupice oraz OSP Biskupice. Miejscowość przylega do drogi krajowej S12 oraz ma przystanek PKP.

Historia Miejscowości

Pierwsze wzmianki o Biskupicach pochodzą z 1427 roku. Jak podaje Jan Długosz w Liber Beneficiorum, była to wieś położona na lewym brzegu rzeki Giełczwi. W tym czasie właścicielami Biskupic byli biskupi kra-

kowscy. W 1425 r. biskup Zbigniew Oleśnicki, w wyniku decyzji sądu ziemskiego, otrzymał prawo do wybudowania tutaj młyna. We wsi istniał również od 1444 roku kościół parafialny, który został przeniesiony z Piotrawina nad Wisłą.

W 1450 r. dzięki staraniom biskupa krakowskiego Zbigniewa Oleśnickiego, król Kazimierz Jagiellończyk wydał zgodę na założenie na tym terenie miasta po prawej stronie rzeki.

Król ustanowił w Biskupicach jarmarki, które odbywały się dwa razy do roku oraz targi we czwartki. Miasto nazwano Biskupice, na pamiątkę otrzymania w Rzymie przez bpa Oleśnickiego godności biskupa. W 1452 r. biskup Oleśnicki ustanowił szlachcica Górskiego wójtem oraz pozwolił na budowę w mieście łaźni. Mieszkańcy Biskupic zostali zwolnieni z podatków od roli na okres 20 lat oraz na 10 lat z podatków od domów. Biskup zezwolił także na wolny wyrąb lasu, wypas bydła, bezpłatne pobieranie gliny i drewna oraz połów ryb w rzece. Pomimo lokacji miasta, jeszcze w 1529 r. istniała wieś o tej samej nazwie. Została ona wchłonięta przez miasto dopiero na przełomie XVI i XVII wieku. Na przełomie XV/XVI wieku przy kościele działała szkoła parafialna, od XVIII wieku funkcjonował szpital dla ubogich.

W okresie przedrozbiorowym istniała również biblioteka parafialna, bractwo różańcowe, literackie, kilka cechów rzemieślniczych. Własnością kapituły krakowskiej miasto pozostało aż do trzeciej dekady XVII wieku. Przed 1634 rokiem Biskupice przeszły w ręce prywatne.

W latach 1712-1727 z fundacji Remigiusza Piaseckiego, w miejsce drewnianego kościoła z 1627 wybudowany został nowy. Jego konsekracji w 1781 r. dokonał biskup Jan Lenczowski. W rękach rodziny Piaseckich miasto pozostało do XVIII wieku. W II połowie XVII w. Biskupice przeżywały okres wyludnienia i stagnacji. Podczas potopu szwedzkiego miasto zostało poważnie zniszczone, a w wyniku najazdu Tatarów w 1670 r. miasto całkowicie spłonęło. W 1793 roku, w czasie obrad konferencji targowickiej, w Biskupicach miała miejsce koncentracja wojska polskiego, które zebrało się w obronie Konstytucji 3 Maja - 22 lipca 1792 roku potoczyła

Kościół po zniszczeniach w 1915 roku

się dywizja Tadeusza Kościuszki z dywizją ks. Józefa Poniatowskiego przed bitwą pod Kurowem. W 1804 roku w mieście wybuchł bunt – odmówiono płacenia zbyt dużych podatków dziedzicowi. Mieszkańcy Biskupic aż do 1863 roku odmawiali odrabiania pańszczyzny. Spór zakończyło mające miejsce w tym roku uwłaszczenie chłopów w Królestwie Polskim. Rozwój Biskupic utrudniały częste pożary. Miasto spłonęło w 1709 oraz 1815 roku. W 1852 r. Biskupice zostały zaliczone przez Radę Administracyjną Królestwa Polskiego do najniższego - VI rzędu miast. Około roku 1861 Biskupice przeszły w ręce rodziny Popławskich. W 1868 r. przestały być miastem prywatnym i tak jak inne miasta zaczęły podlegać administracji państwowej Królestwa Polskiego, a w 1869 r. utraciły prawa miejskie.

Podczas I wojny światowej Biskupice zostały bardzo dotkliwie zniszczone. Pewne nadzieje przyniósł okres międzywojenny. Wybudowano nową szkołę i bóżnicę, otwarty został ośrodek zdrowia, uruchomiono działalność strzelnicy, zaprojektowano i wzniesiono budynek Urzędu Gminy. W okresie międzywojennym Biskupice stały się siedzibą gminy Jaszczów.

Podczas II wojny światowej Biskupice były siedzibą Organizacji Wojskowej „Wilki”.

W Biskupicach mieściła się także placówka Armii Krajowej, jak też Oficerska Szkoła AK.

Przed II wojną światową w Biskupicach żyła duża społeczność żydowska. Pierwsi Żydzi w Biskupicach pojawili się najprawdopodobniej po 1634 roku. Wcześniej biskupi krakowscy nie pozwalali na osiedlanie się w mieście ludności żydowskiej.

W okresie międzywojennym pod nadzorem gminy żydowskiej znajdowała się drewniana synagoga (pierwsza wzmianka o bożnicy pochodzi ze spisu z 1860 roku; był to obiekt drewniany – spłonął w 1921 roku). W jej miejsce w 1926 r. wystawiono nową, murowaną bożnicę – zdewastowaną przez Niemców w czasie II wojny światowej. Poza synagogą znajdowały się: bet midrasz (miejsce studiów Tory – szkoła), budynek kahału (gminy), mykwa (łaźnia), rzeźnia rytualna oraz dwa wspomniane wcześniej cmentarze. Do szkoły powszechnej uczęszczały razem dzieci polskie i żydowskie, istniała nawet żydowska drużyna harcerska.

W 1921 r. w Biskupicach mieszkało 885 osób, w tym 129 Żydów. Podczas II wojny światowej we wrześniu 1940 r. w Biskupicach Niemcy utworzyli getto. Znalazło się w nim około 500 Żydów. W późniejszym okresie do getta przybył transport około 200 osób z Krakowa. W 1941 r. liczba Żydów uwięzionych w Biskupicach wynosiła około 650. Do 1942 r. zmarło około 200 osób, przede wszystkim wskutek głodu i katastrofalnych warunków życia. W lutym 1942 r. transport Żydów z Biskupic został skierowany do obozu zagłady Żydów w Bełżcu. Getto zostało zlikwidowane w marcu 1942 roku. Większość ludności żydowskiej Biskupic zginęła w niemieckim obozie zagłady w Bełżcu. Niemcy zniszczyli wewnątrz synagogę, a także należące do Żydów domy mieszkalne. Dziś możemy jedynie zobaczyć pozostałości cmentarza żydowskiego w Biskupicach, który został założony w połowie XVIII wieku na wzgórzu dawnego grodziska.

24 sierpnia 1863 roku na polach oddalonych zaledwie 2 kilometry od cmentarza parafialnego w Biskupicach, w lesie Dąbrowa i na polach Biskupic, Trawnik i Boniewa rozegrała się jedna z bitew Powstania Styczniowego, nazwana bitwą pod Fajstawicami. Około 1500 powstańców złożonych z oddziałów Rudzkiego, Wagnera, Krysińskiego, pod dowództwem

Kirkut, 1934 rok

generała Heidenreih „Kruka” zostało otoczone przez około 3000 Rosjan, którzy dodatkowo dysponowali artylerią. Bitwa zakończyła się klęską, w której zginęło około 200 Polaków, około 160 zostało rannych oraz do niewoli dostało się ponad 600 osób. 93 osoby zostały pochowane na cmentarzu w Fajstawicach, natomiast 91 osób zostało pochowanych na cmentarzu w Biskupicach. Dzięki dotacji udzielonej przez Lubelski Urząd Wojewódzki, Gmina Trawniki w 2023 roku kompleksowo odnowiła mogiłę. Zadaniem kolejnych pokoleń Mieszkańców jest pielęgnować miejsca pochówku osób walczących o wolną Polskę, bo to dzięki nim możemy mówić i myśleć po polsku, możemy pielęgnować tradycje, wiarę, historię i istnieć jako Naród.

Mogiła Powstańców

Wieś obecnie liczy 274 mieszkańców (2023 r.) i zajmuje 238 ha. Jest to najmłodsza miejscowość Gminy Trawniki, jej historia związana jest z przedwojenną historią Polski. Bonów - dziś jedna z wsi naszego regionu – przed 1936 rokiem należał do gminy Gołąb powiatu puławskiego. W roku 1935 władze podjęły decyzję o przemieszczeniu wsi, a tereny po niej przeznaczono na poligon szkoły lotniczej w Dęblinie. Do czerwca 1936 r. przedstawiciele dawnego Bonowa panowie Krauze i Socha reprezentujący Urząd Ziemi w Puławach i Lublinie jeździli po województwie lubelskim, szukając odpowiedniego miejsca na osiedlenie się mieszkańców tej wsi. Ponieważ zdania reprezentantów ludności co do wyboru miejsca były podzielone, nastąpił podział mieszkańców na 2 grupy. Większa część osiedliła się na terenie majątku Siostrzewitów, przyjmując nazwę Bonów, druga zaś zamieszkała tereny gminy Bychawa, przyjmując nazwę Bychawka C. Po załatwieniu formalności w Urzędzie Ziemi w Puławach, 45 rodzin rozpoczęło wędrówkę do nowego Bonowa. Na środku zakupionych gruntów stała szopa, w której schronili się prawie wszyscy mieszkańcy wraz z dobytkiem. Niektórzy korzystali też z pomocy mieszkańców sąsiedniej wsi. Było bardzo ciężko, a kiedy mieszkańcom wsi zaczęło powodzić się lepiej, wybuchła wojna.

W 1943 roku mieszkańcom groziło ponowne wysiedlenie zarządzane przez władze hitlerowskie za niewywiązanie się z kontyngentów. Decyzja jednak zostaje zmieniona dzięki częściowym dostawom zboża i wstawiennictwu sołtysa Grzegorza Osiaka.

Wyzwolenie kraju przyniosło reformę rolną, która wiele zmieniła w życiu mieszkańców Bonowa. Wieś została: - zelektryfikowana na linii Łysołaje - Siostrzytów (1954 r.), - na linii pozostałych dróg łączących Bonów z sąsiednimi miejscowościami (1966 r.). Ponadto powstał budynek sklepu - świetlicy wzniesiony w czynie społecznym (1967 r.). W roku 1964 powstała inicjatywa rozpoczęcia budowy drogi bitej Łysołaje - Pełczyn.

W ramach obchodów 40-lecia Bonowa w czynie społecznym dobudowano zaplecze przy Klubie Rolnika. Z okazji obchodów jubileuszu 50-lecia wsi odbyły się tam gminne dożynki, na których odśpiewano tablicę pamiątkową 50-lecia Bonowa.

Miejscowość leży w Obniżeniu Dorohuckim, które bierze swą nazwę od nazwy wsi.

Wies obecnie liczy 661 mieszkańców (2023 r.) i zajmuje 1345 ha. W miejscowości działa Ochotnicza Straż Pożarna, LKS „Vir” Dorohuczka, PKS „Meandra” Dorohuczka, Klub Seniora „Barka”. Aktywnie działa Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II współpracując z Parafią.

W dawnych źródłach nazwa miejscowości figuruje w różnych postaciach – Drochuczka, Drochucz, Drohucz, Droucza, Drałcza. Nazwa wywodzi się zapewne od Dorohuczcy, niewielkiego strumienia, który ma swoje źródła w okolicach Pawłowa i uchodzi do Wieprza właśnie w tej wiosce.

W latach 1954–1957 wieś należała i była siedzibą władz gromady Dorohuczka, po jej zniesieniu w gromadzie Trawniki. W latach 1975–1998 miejscowość administracyjnie należała do ówczesnego województwa lubelskiego.

Dorohuczka stanowi interesujący temat dla zajmujących się dziejami pogranicza polsko-ruskiego i styku chrześcijaństwa zachodniego ze wschodnim. Była bowiem – w dawnej Polsce – najbardziej w kierunku wschodnim wysuniętą miejscowością województwa lubelskiego i jednocześnie diecezji krakowskiej. Tuż za nią rozciągała się do czasów Kazimierza Wielkiego linia graniczna między Polską a Rusią. Dorohuczka ma również swoją oryginalną historię kościelną. Pierwotnie należała ona do parafii Czemierniki, istniejącej co najmniej od początków XIV stulecia. Gdy parafia cze-

miernicka zanikła, Dorohuczka, wraz z innymi miejscowościami, weszła w skład powstałej w wieku XV parafii Biskupice i w jej składzie pozostała aż do roku 1929.

Według rejestru zabytków Narodowego Instytutu Dziedzictwa na listę zabytków wpisane są następujące obiekty:

- kościół par. p.w. św. Tadeusza Judy,
- cmentarz kościelny,
- karczma,

Kościół pw. św. Judy Tadeusza znajduje się w centrum miejscowości. Wybudowany został pod koniec XVIII wieku (około 1790 roku), ufundowany przez szlachecką rodzinę Siła-Nowickich. Niedaleko kościoła znajduje się kapliczka z rzeźbą św. Jana Nepomucena, której powstanie datowane jest na 1785 rok.

W miejscowości znajdują się również ruiny dworu szlacheckiego oraz była karczma dworska, która do pewnego okresu stanowiła siedzibę szkoły podstawowej, a także młyn z końca XIX wieku.

Wydarzeniami, które są organizowane w wymiarze lokalnym jest: Piknik 3-go Maja, Święto Rodziny, Dożynki 15 sierpnia oraz Opłatek Parafialny 6 stycznia każdego roku. W Dorohuczcy działa także Fundacja Krajo-brazy, która organizuje festiwal sztuki ludowej „Etnomłyn”.

W pobliżu wsi istnieje torfowisko – Uroczysko Jezioro koło Dorohuczcy. Można tam spotkać: żółwia błotnego, bociana czarnego i wiele roślin będących pod ochroną. Z informacji od leśniczego wynika, że w okolicy istnieje siedlisko orła, lecz samo miejsce jest okryte tajemnicą.

Obóz - rozpoczęcie funkcjonowania hitlerowskiego obozu pracy SS, filii obozu w Trawnikach

W Dorohuczcy istniała filia obozu pracy w Trawnikach. Obóz rozpoczął swoje funkcjonowanie najprawdopodobniej na początku marca 1943 roku. Został ulokowany obok kopalni torfu. Niemcy używali torfu jako paliwa, co sprawiało, że obóz w Dorohuczcy miał militarne znaczenie. Kopalnia torfu wcielona została także do powołanej przez Odilo Globocnika spółki "Ostindustrie". Więźniowie, którzy tam pracowali szybko tracili siły, a niezdolnych do pracy topiono na miejscu lub od-

syłano do obozu w Trawnikach a stąd do Bełżca lub Sobiboru. W Dorohuczycy pracowało od 300 do 500 więźniów, byli to zarówno mężczyźni jak i kobiety. Żydzi pracujący w obozie zostali zamordowani przez Niemców

Kościół parafialny

Kościół w Dorohuczycy został wzniesiony w 1790 roku. Przez pierwsze dwie dekady kościół, obsługiwany przez rezydujących w Dorohuczycy zakonników, stanowił centrum życia religijnego mieszkańców tej i okolicznych miejscowości. Sprawowano w nim, za odpowiednim pozwoleniem władzy diecezjalnej i proboszcza parafii Biskupice, wszystkie sakramenty. Ten stan trwał do około 1812 roku, kiedy to udzielanie chrztów i błogosławienie małżeństw przeniesiono do kościoła parafialnego. Kapelani, a byli nimi od tego czasu przeważnie księża emeryci, odprawiali jedynie Msze święte i najprawdopodobniej pogrzeby. W rezultacie śmierci ostatniego kapelana w roku 1854 życie religijne w dorohuckim oratorium zamarło. Zaledwie raz w roku sprawowano tu nabożeństwo na święto patronalne. W roku 1919 właścianie wsi Dorohuczycy podjęli starania o erygowanie przy miejscowym kościele samodzielnej placówki parafialnej. Po dłuższych perypetiach

zostały one uwieńczone sukcesem w roku 1929.

W 1930 r. wybudowano plebanię i zabudowania gospodarcze, których do tej pory w ogóle nie było. W 2004 wokół świątyni wybudowano trzy kapliczki, w których umieszczono zabytkowe rzeźby znalezione na strychu kościoła.

Kościół jest murowany, prezbiterium zwrócony na zachód, klasycystyczny. Na rzucie prostokąta, czteroprzęsłowy, salowy (bez wyodrębnionego prezbiterium). Od północy przy zachodnim przęśle znajduje się pierwotna zakrystia, od południa analogiczny przedsionek z 1951 roku. Fasada jest jednokondygnacyjna, ujęta w pilastry na tle boniowanych ścian. Pilastry podtrzymują trójkątny tympanon.

Wewnątrz znajduje się drewniany, malowany na biało ołtarz główny (około połowy XIX wieku), z obrazem św. Judy Tadeusza Apostoła. (XVIII - XIX wiek). Tabernakulum rokokowe (2. połowa XVIII wieku). Dwa ołtarze boczne są analogiczne - klasycystyczne (koniec XVIII wieku). W nich barokowe obrazy: w prawym *Chrystus w ciemni* (XVII wiek) i *Wizja św. Franciszka* (XVIII wiek) w zwieńczeniu; w lewym *Matka Boska z Dzieciątkiem* (2. połowa XVIII wieku).

Dwór

Po dworze zachowały się tylko resztki ruin. Dwór został zniszczony w czasie wojny. Obecnie znajduje się na prywatnym terenie.

Młyn

Wybudowany w 1870 roku jako młyn wodny. Początkowo należał do dworu, położonego nieopodal na wysokiej skarpie po drugiej stronie Młynówki. W okresie międzywojennym właścicielem był P. Komorowski. Później podobno był dzierżawiony przez Żyda o nieustalonym nazwisku. W tym okresie spłonął, prawdopodobnie podpalony przez konkurencję. W płomieniach zginęło dwóch pracowników żydowskich. Po wojnie był w rękach prywatnych. Dziś młyn został zakupiony przez Fundację Krajobrazy i od kilku lat odbywają się Festiwal Landartu i Sztuki Ludowej pt. Etnomłyn”

Ewopole - miejscowość jest najmniejszą, ale jednym z najbardziej malowniczych sołectw gminy. Wieś obecnie liczy 96 mieszkańców (2023 r.) i zajmuje 380 ha. Leży na uboczu, na północno - wschodnim krańcu gminy. Od zachodu i północy wieś otoczona jest kanałem Wieprz - Krzna. Początkowo ta mała wieś należała do powiatu chełmskiego, później do lubelskiego. Trudno ustalić pochodzenie nazwy Ewopole. Tereny Ewopola, Wólki Kańskiej, Kaniego, Chojna, łąk i lasów do rzeki Wieprz w drugiej połowie XIX wieku należały do księcia Woronieckiego. Nazwa Ewopole składa się z dwóch wyrazów Ewa i pole. Mówi się, że było to Ewy pole. Jak głosi miejscowa legenda niewiasta o imieniu Ewa darowała tę ziemię mieszkańcom i na jej cześć nazwano tę miejscowość Ewopole.

W 2021 roku, po bardzo wielu latach starań, wspólnymi wysiłkami Gminy Trawniki i Powiatu Świdnickiego, a także przy udziale Gminy Rejowiec i Powiatu Chełmskiego, udało się w Ewopolu zrealizować ważny odcinek drogi powiatowej w kierunku powiatu chełmskiego.

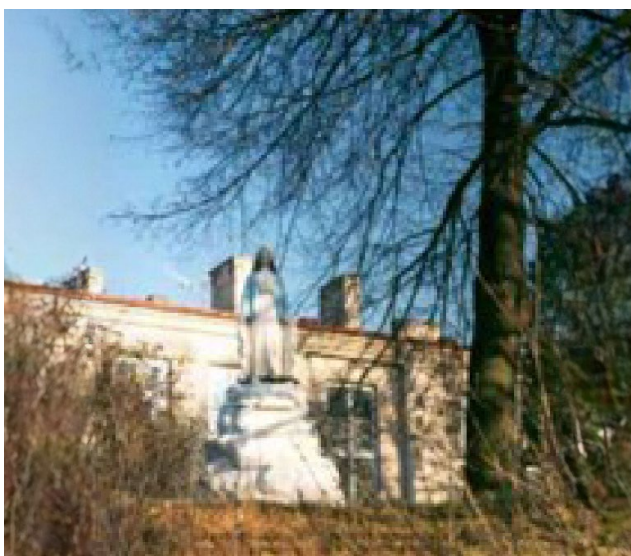

Rok około 1900. Rodzina Amukow w otoczeniu folwarcznych robotników.

Oleśniki - miejscowość obecnie liczy 1082 mieszkańców (2023 r.) i zajmuje 1934 ha.

Obecnie w miejscowości zapewniony jest dobry dostęp do infrastruktury – funkcjonują:

- szkoła podstawowa z nowoczesnym zapleczem sportowym (sala i dostęp do boiska wielofunkcyjnego), parafia, prężnie działają OSP KSRG Oleśniki oraz LKS Oleśniki.

Znaczące wydarzenia dziejowe omijały miejscowość, ale w pamięci mieszkańców zachowały się wiadomości o wielkim pomorze spowodowanym zarazką z roku 1720. Ludzi, którzy zmarli w wyniku tej epidemii chowano w mogiłach zbiorowych na wzgórzu, gdzie obecnie znajduje się szkoła i kapliczka Matki Boskiej Bolesnej z roku 1938 r.

Według źródeł naukowych nazwa miejscowości Oleśniki wywodzi się od nazwy własnej, w tym wypadku od nazw roślin; marchwi polnej dziko rosnącej, byliny z rodziny blaszkowatych o nazwie gorysz lub olszy,

która lubi wilgotne gleby, takie jak w dolinie Marianki. Inne zaś źródła podają, iż nazwa Oleśniki pochodzi od biskupia krakowskiego Zbigniewa Oleśnickiego.

Oleśniki są położone nad rzeczką Marianką u jej ujścia do rzeki Wieprz. Pierwsza historyczna wzmianka o tej miejscowości pochodzi z połowy wieku XIV. W dokumencie z roku 1359 dotyczącym rozgraniczenia ziemi lubelskiej i chełmskiej wymieniony został, jako starzec – kmieć Waclaw z Oleśnik. Liczne dokumenty z XIV i XV wieku wymieniają wsie, z którymi Oleśniki graniczyły. Były to: Dobryniów od wschodu (w ziemi chełmskiej), Idzikowice, z Chwalistawicami od południa (obecnie Wola Idzikowska i Fajstawice). Leszczno od wschodu (obecnie Leszczanka) oraz Czemierniki i Dorohucza od zachodu i północy (obecnie Dorohucza).

Od roku 1638 Oleśniki należały do Zakonu Sióstr Bernardynek, które otrzymały je od Piotra Czernego – chorążego lubelskiego. W latach 1659-1663 przełożona zakonu Elżbieta Podlodowska przyczyniła się do zbudowania młyna w Oleśnikach. Historia młynów w Oleśnikach nie jest zbyt długa, stanowi jednak część historii Oleśnik. Młyn stojący w pobliżu mostu na Mariance został wybudowany w 1946 roku - w bliskiej odległości od pozostałości nieistniejącego młyna wodnego, z którego zostały tylko pale. Młyn wodny miał tylko razowiec i kaszarnię, został zniszczony w czasie okupacji przez falę wodną powstałą po oberwaniu chmury nad Siedliskami.

Od początku wieś była własnością szlachecką – dwór wraz z folwarkiem istniał tu aż do roku 1944. W roku 1871 folwark Oleśniki przeszedł w ręce carskiego podpułkownika

Od roku 1913 folwark dzierżawił Karol Stokowski, który z czasem majątek wykupił.

Ewgienija Aleksandrowicza Amukowa. W jego posiadanie przeszły również tzw. „stawiska” w samym centrum wsi, które wcześniej nie wchodziły do folwarku, lecz były własnością rządową. Na całość majątku tj. na 2040 mórg podpułkownik Amukow miał wystawiony akt notarialny datowany na 20 września 1893 r.

Drugim znaczącym wydarzeniem była krwawa bitwa powstańców styczniowych z wojskami rosyjskimi w dniu 24 sierpnia 1863r. zwana bitwą pod Fajstawicami i stoczona na polach Fajstawic, Trawnik i Oleśnik. Brał w niej udział mieszkaniec Oleśnik Antoni Socha - lokaj Medarda Handzyńskiego - właściciela Oleśnik. Oddziały powstańcze pod ogólnym dowództwem generała „Kruka” Michała Heydenreicha, wymykały się ścigającym wojskom rosyjskim w lasach lubelskich. Rosjanie maszerujący 2 kolumnami Sołłoguba i Emanowa, dysponowali dużą przewagą - łącznie blisko 3 tys. żołnierzy i 6 armatami. W trwającej od południa aż do zmroku walce powstańcy, mimo zaciętego oporu ponieśli klęskę. Straty polskie wynosiły ok. 200 zabitych i 170 rannych, do niewoli dostało się 634.

Kolejnym wydarzeniem był wielki pożar z roku 1955, który strawił kilkadziesiąt domostw.

Wielki awans społeczno-gospodarczy Oleśnik nastąpił po roku 1944 r. Wieś została zelektryfikowana, zbudowano kościół parafialny,

remizę strażacką, budynek handlowy GS-u, dwa betonowe mosty na Wieprzu i Mariance, kanale Wieprz-Krzna oraz sieć utwardzonych dróg lokalnych dających dobre połączenie z Trawnikami, Fajstawicami i Dobryniowem. W ostatnich latach przeprowadzono komasację gruntu i rozbudowano szkołę, która była i jest głównym miejscem kulturalno- oświatowym tej miejscowości.

Szkoła Podstawowa w Oleśnikach swoje początki datuje na 1916 rok - powstała szkółka mająca charakter ochronki. Dzieci uczyły się pisania, czytania i religii. Potajemnie odbywały się lekcje języka polskiego. W roku 1917 powstała 1-klasowa szkoła państwowa. Po roku szkoła w Oleśnikach liczyła już 3 oddziały, do których uczęszczało 89 dzieci. Lekcje odbywały się w domach prywatnych. W roku

1932 przystąpiono do kopania fundamentów budynku szkoły. Na plac pod budowę szkoły wyznaczone zostało cmentarzysko z roku 1720. W dniu 8 sierpnia 1933 roku nastąpiło uroczyste poświęcenie kamienia węgielnego. Miejscowa ludność składała dobrowolne datki pieniężne i ofiarnie służyła robocizną. Znaczącą pomoc okazał właściciel majątku Karol Stokowski. Sukces osiągnięto mimo trwającego w polskie kryzysu gospodarczego. Dnia 13 października 1935 r. odbyło się uroczyste poświęcenie i oddanie do użytku budynku szkolnego. Piękny na całą okolicę budynek szkolny okazał się w latach 80-tych niewystarczający, mało funkcjonalny

W roku 1990 rozpoczęto rozbudowę szkoły, a 30 sierpnia 1992 roku nastąpiło uroczyste poświęcenie i oddanie do użytku nowego budynku szkolnego. Wtedy też powstała myśl, aby Szkoła Podstawowa w Oleśnikach otrzymała imię ks. Piotra Ściegiennego, co zostało urzeczywistnione uroczystością w dniu 22 kwietnia 1994 r.

Drugim ważnym miejscem kulturalno-oświatowym jest Biblioteka Publiczna w Oleśnikach

Została utworzona w 1978 roku jako filia Biblioteki Publicznej Gminy Trawniki.

Pierwszą lokalizacją biblioteki był dom prywatny. W 1991r. przeniesiono bibliotekę do budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Oleśnikach. Od 1999r. do chwili obecnej biblioteka mieści się w budynku szkoły. Poza gromadzeniem i udostępnianiem księgozbiorów, na przestrzeni lat stała się centrum spotkań dzieci i dorosłych. Organizowane są tu warsztaty artystyczne, spotkania tematyczne z czytelnikami, lekcje biblioteczne, Ferie i Wakacje z Biblioteką, które cieszą się dużą popularnością wśród mieszkańców Oleśnik. W ramach swej działalności biblioteka gromadzi również dokumenty życia społecznego i zapewnia dostęp do wiedzy i informacji o lokalnej historii i kulturze.

Pierwsze wzmianki o Oleśnikach mówią o ich przynależności do kościoła pod wezwaniem św. Wincentego w Czemiernikach (dziś Trawniki). Pomimo tego w latach 1453 - 1529 dziesięcina z Oleśnik i innych sąsiednich miejscowości przekazywana była parafii w Biskupicach. W latach następnych wieś należała do kościoła pod wezwaniem św. Stanisława Biskupa i Męczennika w Biskupicach. W roku 1757 powstała nowa parafia w Fajstławicach z kościołem pod wezwaniem św. Jana Nepomucena, w skład, której weszły Oleśniki. W latach sześćdziesiątych XX wieku wybudowano kościół pod wezwaniem Chrystusa Króla w Trawnikach, do którego przyłączono część Oleśnik. 20 lat później tj. w latach 1981 - 1984 miejscowa społeczność buduje własny kościół. Biskup Lubelski Bolesław Pylak aktem erekcyjnym, z dnia 3 października 1983 r. powołał parafię przy kościele pod wezwaniem Matki Bożej Częstochowskiej w Oleśnikach, na terenie dekanatu piaseckiego, przez wyłączenie terenu z parafii Trawniki. W niedzielę Miłosierdzia Bożego tj. 27 kwietnia 2003 r. metropolita lubelski abp Józef Życiński dokonał konsekracji kościoła. Święto parafii – odpust przypada na dzień 26 sierpnia. W roku 1986 założono cmentarz grzebalny.

Na terenie wsi Oleśniki znajdują się zabytkowe kapliczki. Jedną z nich jest Kapliczka Matki Bożej Bolesnej.

Najprawdopodobniej w 1726r. panowała w Oleśnikach zaraza cholery. Wielu zmarłych chowano w kurhanie, gdzie obecnie stoi kapliczka. Są zachowane wspomnienia o tym, że kości zmarłych w wyniku zarazy zbierano po polach i przynoszono w to miejsce. Historia budowy kaplicy rozpoczęła się 7 maja 1910 roku na wiejskim zebraniu. Społeczność oleśnicka chciała wybudować kapliczkę właśnie w miejscu pochówku zmarłych na skutek zarazy, gdzie wcześniej znajdował się tylko krzyż. Budowę kapliczki dokończono dopiero w roku 1921. W roku 2007 został przeprowadzony gruntowny remont. 15 września tego samego roku, w dniu wspomnienia M.B. Bolesnej odbyło się poświęcenie odrestaurowanej kapliczki

Ciekawostką przyrodniczą w Oleśnikach jest Dąb Gniewomir, który znajduje się w oleśnickim lesie. Legenda głosi, że nadano mu imię na pamiątkę Gniewomira Gniewki- dziedzica na zamku oleśnickim, który żył w XIV w. Tu, gdzie teraz rośnie, był kiedyś wielki las dębowy, który został wycięty przed I wojną światową. Gniewomir ocalał, dzięki inżynierowi nadzorującemu wyręb tego lasu. W tym miejscu odbywają się Gminne Biegi Przetajowe organizowane przez Szkołę Podstawową w Oleśnikach.

Ciekawym zabytkiem są ruiny dawnego wiatraka typu holenderskiego. Wiatrak został wybudowany za czasów cara, ma swoją legendę. Ukrywali się w nim partyzanci i zastrzelono tam parę kochanków w czasie II wojny światowej. Wiatrak podpalili Niemcy w czasie wojny i przetrwały do dzisiaj tylko mury.

Straż Pożarna w Oleśnikach

OSP w Oleśnikach powstała, jako jedna z pierwszych na tym terenie, w 1909 roku. Pierwszą drewnianą remizę wybudowano w 1913 roku z drewna pochodzącego z rozbiórki starego mostu. W okresie I wojny światowej działalność straży była zawieszona, ponownie została reaktywowana w roku 1919 przez jej założycieli. W roku 1923 przystąpiono do budowy nowej remizy. Prace trwały 5 lat i już w roku 1928 posiadany sprzęt gaśniczy mógł być bezpiecznie przechowywany w nowej remizie. Po wybuchu II wojny światowej działalność straży zmniejszyła się, a część jej członków włączyła się do walki konspiracyjnej w organizacji Batalionów Chłopskich. Po wyzwoleniu w 1944 roku niektórzy członkowie OSP zgłosili się do odrodzonego Wojska Polskiego. Natomiast szeregi straży uzupełnili młodzi ochotnicy.

W latach sześćdziesiątych ubiegłego stulecia czynione były starania w kierunku budowy nowego budynku remizy, gdyż ówczesna remiza była już w fatalnym stanie. Posiadając

niewielką ilością materiałów budowlanych oraz 30 000 zł w kasie, wiosną 1964 roku po otrzymaniu niezbędnych pozwoleń, przystąpiono do budowy nowej remizy.

2 maja 1999 roku straż obchodziła 90-lecie swojego istnienia. Z tej okazji OSP w Oleśnikach otrzymała sztandar, który następnego dnia tj. 3 maja został uroczystie poświęcony. 19 marca 2005 roku strażacy wyciem syreny zostali wezwani do gaszenia pożaru własnej remizy. Po otrząśnięciu się po pożarze, postanowiono jak najszybciej odbudować ją od podstaw. Już we wrześniu 2006 roku przystąpiono do wykopów pod fundamenty. Po dwuletnim okresie budowy remiza w dniu 4 maja 2008 roku została wyświęcona i przekazana do użytkowania. Na dzień 27 czerwca 2010 roku została przesunięta uroczystość z okazji 100-lecia powstania OSP w Oleśnikach. Z tej okazji strażacy otrzymali liczne odznaczenia oraz samochód bojowy m-ki Mercedes ATEGO 1329.

Dzięki dobrej współpracy mieszkańców z Wójtem Gminy Trawniki zostało przeprowadzonych szereg inwestycji. Skutkowały one pozytywnymi, zauważalnymi zmianami, które podniosły standard życia mieszkańców Oleśnik. Wyremontowano stadion sportowy, przy którym znajduje się siłownia plenerowa.

Przy szkole powstał plac zabaw dla wszystkich dzieci.

Wybudowano również nowy parking, który służy nie tylko rodzicom przywożącym dzieci do szkoły, ale również wszystkim mieszkańcom. Dzięki realizowanym przez gminę projektom unijnym szkoła ulega ciągłej modernizacji i remontom. Powstały nowe sale przedszkolne wyposażone w nowoczesny sprzęt audiowizu-

alny, zabawki i pomoce dydaktyczne. Pozostałe sale zostały również wyposażone w nowoczesny sprzęt multimedialny i pomoce. Dokonano remontów podłóg, łazienek, ocieplono i oczyszczono elewację budynku. Kolejne inwestycje dotyczyły rozbudowy sieci dróg wraz z oświetleniem oraz bieżących remontów.

Pełczyn - miejscowość obecnie liczy 506 mieszkańców (2023 r.) i zajmuje 360 ha. Wieś położona przy trasie Chełm - Lublin w odległości dwóch kilometrów od stacji kolejowej Biskupice. Miejscowość otaczają rzeki Wieprz i Giełczew.

Na podstawie ustnych przekazów wiadomo, że miejscowa ludność utrzymywała się z prac rolniczych, szczególnie uprawy tytoniu. Pierwsze wzmianki na temat funkcjonowania szkoły w Pełczynie sięgają roku 1918, kiedy nauka odbywała się w domu Stanisława Wójcika, potem Józefa Borowca. W latach powojennych rozpoczęto na nowo starania o budowę szkoły w Pełczynie. W 1957 r. powołano komitet budowy szkoły złożony z 12 osób. Budowa rozpoczęła się w roku 1959 w czynie społecznym. Mieszkańcy wykazali się ogromną ofiarnością na rzecz nowej in-

Pełczyn 1939 r.

westycji. W 1961 roku rozpoczęły się lekcje w nowej szkole. Mieszkańcy Pełczyna również w czynie społecznym brali udział w budowie drogi łączącej Pełczyn z sąsiednią miejscowością Siostrzytów (1968). Szkoła w Pełczynie funkcjonowała do 2001 roku. Obecnie działa w tym budynku żłobek Słonik.

Społeczność Pełczyna dziś działa aktywnie na rzecz swojej miejscowości. Tradycje podtrzymywane są przez Koło Gospodyń Wiejskich *Kromeczki*. W Pełczynie bardzo aktywnie działa również Ochotnicza Straż Pożarna. Pełczyn zaistniał też na kartach historii. W położonym przy drodze do Trawnik, lesie Borek znajduje się mogiła dzieci, które zmarły podczas transportu w trakcie akcji przesiedleńczej na Zamojszczyźnie w czasie II wojny światowej.

Most na rzece Wieprz

Siostrzytów - miejscowość obecnie liczy 879 mieszkańców (2023 r.) i zajmuje 903 ha.

Obecnie w miejscowości funkcjonują: szkoła podstawowa z nowoczesnym zapleczem sportowym (sala i boisko wielofunkcyjne), OSP Siostrzytów, LKS Siostrzytów oraz Koło Gospodyń Wiejskich.

Pierwsze wzmianki odnośnie Siostrzytowa pochodzą z 1389 roku. Nazwa miejscowości miała różną pisownię, w 1398 brzmiała ona Sestrzewithow, zaś w 1414 Sestrzewitoucize Siostrzewiów.

Siostrzytów był własnością szlachecką. W 1389 roku szlachcianka Rochna i jej dzieci Klara i Leonard uzyskali Siostrzytów i pobliskie Czemierniki (dziś Trawniki).

W latach 1470-1480 dziedzicami Siostrzytowa byli bracia Jan i Mikołaj herbu Jastrzębiec. Na przełomie XV i XVI wieku posesorzy wsi – Siostrzewiccy postawili dwór

w Siostrzewicach. Był to budynek z jedną izbą, z boczną sienią i przedsionkiem, a więc jeszcze o układzie średniowiecznym. W roku 1586 Marcin Siostrzewicki wystawił obok starego drugi dwór, tym razem folwarczny. Nowy trójdzielny budynek miał sienią na osi, po jej bokach – z jednej strony komnatę, z drugiej piekarnię z komorą i komórką. Dworów i folwarku bronił ostróg lub palisada. W obrębie ufortyfikowanego założenia znajdowały się także wielki ogród i sad. Jak donoszą źródła historyczne u zbiegu Giełczwi i Wieprza stał w XVIII wieku spichlerz zbożowy, który należał do bogatych rodów takich jak ród Orzechowskich, Suchodolskich i Lanckorońskich. W kolejnych latach dobra siostrzytowskie przewijały się przez ręce rodu Micowskich. Jak dowiadujemy się ze „Wspomnień” Marii Morhow Kieplińskiej w roku 1825 roku część Siostrzytowa stała się własnością Katarzyny z hrabiów Poletyłów - Rzewuskiej żony Michała Rzewuskiego- sędziego pokoju powiatu krasnostawskiego.

Kontynuatorem własnościowym Siostrzytowa do roku 1944 był Józef Bogusławski oraz jego siostra Halina i wnukowie Wiktora Bogusławskiego i Anny z Rudzkich. W XX wieku Siostrzytów był w posiadaniu rodziny Bogusławskich. Ich siedzibą był dwór drewniany pośrodku parku, do którego prowadziła aleja lipowa. Do folwarku należały: gorzelnia, sad, łąki oraz działający do dziś młyn usadowiony nad rzeką Giełczew. Obecnie po siostrzytowskim dworze zostało tylko kamienne gruzowisko - pozostałość po dawnych zabudowaniach.

Młyn

Zachowane dokumenty wskazują, że przed II wojną światową na terenie miejscowości rozpoczęło się nauczanie. Szkoła mieściła się w izbach wynajmowanych od różnych gospodarzy na terenie wsi. Do 1934 roku w Szkole Powszechnej w Siostrzytowie istniało pięć oddziałów. W latach okupacji niemieckiej Szkoła Powszechna w Siostrzytowie prowadziła tylko cztery klasy. W 1944 roku naukę przeniesiono do pomieszczeń po dawnym dworze.

W 1969 roku rozpoczęto budowę nowej szkoły. Symboliczny kamień węgielny wmurowano 18 września 1960 roku. Naukę w nowej szkole rozpoczęto w 1971 roku. W grudniu

2004 roku rozpoczęto budowę sali gimnastycznej, którą oddano do użytku w 2006 roku. W 2012 roku szkoła otrzymała imię Noblistów Polskich. W 2022 roku obok szkoły powstało wielofunkcyjne boisko sportowe.

Stara szkoła w parku

Dwór w Struży, obecnie Struża-Kolonia

Miejscowość **Struża** obecnie liczy 227 mieszkańców (2023 r.) i zajmuje 216 ha.

Miejscowość **Struża-Kolonia** obecnie liczy 647 mieszkańców (2023 r.) i zajmuje 612 ha.

Pierwsze informacje o Struży (nazwa zaczerpnięta od strugi) pochodzą z XV wieku.

W 1442 roku właścicielem miejscowości stał się Jan Głowacz z Oleśnicy, wojewoda sandomierski. Zakupił ją od Dzierśława za 200 grzywien, a następnie w 1445 roku odstąpił Strużę swojemu bratu - Zbigniewowi, biskupowi krakowskiemu. Oleśnicki włączył wieś do Biskupic w 1452 roku. W latach 30-tych XVII wieku folwark Struża i dwór zostały sprzedane przez Kapitułę Krakowską Pawłowi Piaseckiemu, którego rodzina władała tymi dobrami do XVIII wieku. Dobra ziemskie Struża zostały odkupione przez Remigiusza Piaseckiego i stały się odrębną majątnością. Na przełomie XVIII i XIX wieku kolejnymi właścicielami dworu i folwarku została rodzina Radzywińskich.

Od lat trzydziestych XIX wieku folwark i dwór Struża (obecnie administracyjnie usytuowany w miejscowości Struża-Kolonia) przeszły na własność rodziny Popław-

skich. Okres ten uznawany jest za czasy świetności majątku. W 1841 roku dobra zakupił Józef Popławski od Adama Tatarowicza. W 1890 roku dwór został zakupiony od matki, Ludwiki Popławskiej, przez syna, Zygmunta Ludwika Popławskiego. Po śmierci Ludwika Popławskiego w 1908 roku dwór i folwark przeszły na własność jego dzieci - Józefa Tomasza Saturnina, Natalii Marii Budnej i Tomasza Augusta Feliksa. Ten ostatni odkupił dobra od rodzeństwa w 1909 roku. Jeszcze w 1905 roku rozpoczął rozbudowę skromnej, drewnianej siedziby, zmieniając ją w murowaną, secesyjną rezydencję, otoczoną parkiem krajobrazowym. W 1922 roku Tomasz August Popławski sprzedał majątek małżeństwu Szczepańskich - Janowi Tomaszowi i Teodorze z domu Kuśmierskiej; ci przekazali go swojemu synowi. Od 1922 roku w Struży gospodarzył syn Mieczysław Piotr Dołęga-Szczepański, który był ostatnim właścicielem ziemskim Struży, aż do 1944 roku. Mieczysław Szczepański pod kierownictwem architekta Jana Idzikowskiego zmodernizował dwór w Struży, a także zmienił jego wyposażenie i otoczenie. W 1939 roku podczas kampanii wrześniowej Mieczysław Piotr Dołęga-Szczepański wyjechał z ro-

dziną ze Struży, a jego majątek pozostawał przez krótki czas w rękach Armii Czerwonej. Szczepańscy wrócili do majątku w październiku 1939 roku, zastając zdewastowany dwór. W 1944 roku wieści o zbliżającym się froncie sowiecko-niemieckim zmusiły właścicieli do ponownego wyjazdu. W 1944 na mocy dekretu PKWN majątek w Struży upaństwowiono, a dwór przejęli byli pracownicy folwarku. Budynki gospodarcze i ziemię przekazano Rolniczej Spółdzielni Produkcyjnej w Struży. Działalność rozpoczęła tu tuczarnia trzody chlewnej Zakładów Mięsnych w Lublinie. Od 1989 roku Zakłady Mięsne zaprzestały użytkowania dawnych dworskich zabudowań gospodarczych. Ruchomości przejął Skarb Państwa.

Dwór w Struży, w latach jego świetności, odwiedzali zacy goście. W 1878 roku Bole-

staw Prus napisał tu nowelę *Szkatułka Babki*. W odwiedzinach do Szczepańskich przyjeżdżał także krakowski malarz Mieczysław Jabłoński. W latach międzywojennych bywali tu generałowie Władysław Orlicz i Mieczysław Smorawiński. Podczas okupacji schronił się w Struży oficer AK Stanisław Magierski z Lublina. Jak podaje rodzina Szczepańskich, to tutaj została skomponowana popularna piosenka partyzancka *Dziś do Ciebie przyjść nie mogę*.

W latach 1940–1941 gościła w Struży znana poetka Julia Hartwig i udzielała lekcji córkom Mieczysława Szczepańskiego.

W Struży-Kolonii swoją siedzibę ma Spółka Gminna „EKOTRAW” zajmująca się utrzymaniem gminnej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, utrzymaniem dróg oraz robotami ziemno-drogowymi.

Wiatrak „Holender”

źródło: Wojtekunas J. (red.), *Pamięć o ludziach i miejscach*,
Biblioteczka Regionalnego Towarzystwa Przyjaciół Trawniki. T. 3, Trawniki 2009, s. 135.

Trawniki - miejscowość gminna obecnie liczy 2537 mieszkańców (2023 r.) i zajmuje 767 ha. W Trawnikach od 1973 roku znajduje się siedziba Urzędu Gminy Trawniki. Do Trawnik przylega miejscowość **Trawniki-Kolonia** licząca obecnie 814 mieszkańców (2023 r.) i zajmująca powierzchnię 756 ha. Trawniki i Trawniki-Kolonia złączone są organizacyjnie i funkcjonalnie, korzystając z tej samej infrastruktury społecznej, oświatowej, zdrowotnej, sportowej, komunikacyjnej etc.

Miejscowość Trawniki jest swoistym centrum gospodarczo-organizacyjnym Gminy.

Mieści się tutaj Urząd Gminy, Gminny Ośrodek Kultury, największa szkoła podstawowa z nowoczesnym zapleczem sportowym (dwie sale i boisko wielofunkcyjne), przedszkole, szkoła średnia, ośrodek zdrowia, apteki. W miejscowości bardzo prężnie działają OSP KSRG Trawniki oraz LKS Trawniki. W miejscowości znajdują się także większe zakłady pracy (NICOLS, elewator zbożowy), funkcjonują sklepy oraz drobne

usługi. W miejscowości mieści się stacja kolejowa Trawniki oraz przystanek BUS.

Trawniki należą do najstarszych terenów osadniczych położonych nad środkowym Wieprzem. Historia osady sięga wczesnego średniowiecza i wiąże się z pobliskim grodem wchodzącym w skład Grodów Czerwieńskich.

Pierwszą wzmiankę o Trawnikach w źródłach historycznych spotykamy u kronikarza Jana Długosza. W swoim dziele *Opera Omnia Liber beneficiorum* wymienia on wieś Trawniki jako miejscowość przynależną do parafii Czemierniki.

Do wspomnianej parafii należały wówczas oprócz Trawniki - Oleśniki, Siostrzytów, Idzikowice, Opatkowice i Dorohucza. Status parafii Czemierniki utraciły w XVII wieku, wchodząc w 1674 r. podobnie jak Trawniki, w skład pobliskiej parafii Biskupice.

Nazwę wsi w XV w. pisano różnie: Trawniki (1437), Trawnikiy (1447, 1496), Strawnik (1451), Sztrawnik (1468). Zdaniem znanego językoznawcy Stanisława Rosponda Trawni-

ki to nazwa toponimiczna, oznaczająca miejsce w okolicy trawiastej, łąkowej.

W 1437 roku Trawniki były wsią dość rozwiniętą, czego dowodem jest wzmianka o sadzawce rybnej („piscina”) oraz o młynie. Stan zagospodarowania wskazuje więc, że zostały założone na początku XV w., a być może, że jeszcze w II połowie XIV w. Ze spisu dóbr diecezji krakowskiej „*Liber beneficiorum*” tom II strona 551 Jana Długosza wiadomo o przynależności Trawniki do parafii Czemierniki („Trawnijk, Villa sub parochia Czemyrnyky”).

Przemysław Szafran w książce „Rozwój średniowiecznej sieci Parafialnej w Lubelskim” z 1958 r. wydanej przez Towarzystwo Naukowe KUL, opierając się na źródłach wskazuje, iż parafia Czemierniki istniała już przed 1325 rokiem i nosiła imię św. Wincentego oraz że istniała do XVII w.

Wystawiony przez biskupa Oleśnickiego w 1444 r. kościół w Biskupicach zapoczątkował nową parafię, która powoli wchłonęła parafię Czemierniki.

W latach 1447-1482 wieś drogą dziedziczenia stała się własnością Pełki z Czemiernik, po nim dziedziczący syn Andrzej sprzedał wieś w 1496 r. wraz z częścią Czemiernik i nową osadą Borów za 300 grzywien Jakubowi Jaszowskiemu z Mełgwi (Akt sprzedaży- 1496 r. (Archiwum Państwowe w Lublinie, Księgi ziemskie lubelskie, sygn. 11)).

W trzeciej dekadzie XVII w. wieś należała do Remigiana Więckowskiego. W roku 1676 wieś podzielona już była między trzech właścicieli. Największą część posiadał stolnik chełmski Tomasz Borsza Drzewiecki i zamieszkiwało w niej 23 poddanych. Mniejsze części należały do Mikołaja Orchowskiego (15 poddanych) i Samuela Bielskiego, współwłaścicieli pobliskich Czemiernik (8 poddanych). W latach osiemdziesiątych XVIII wieku właścicielem wsi był lelowski starosta Antoni Marchocki. Zadłużył się on u podpułkownika regimentu konnego buławy wielkiej koronnej Karola Karola Zawoyskiego i w następstwie przegranego procesu sądowego w lubelskim Trybunale Koronnym musiał oddać ją wierzycielowi w użytkowanie. Ten zaś miał czerpać z niej dochody aż do momentu, gdy pożyczona suma mu się zwróci. Następnie Trawniki przeszły w ręce Józefa Bożydara Podhorodyńskiego, członka palestry

lubelskiej Trybunału Koronnego. Od 1838 r. dziedzicem Trawniki jest Franciszek Salezy Podhorodeński. W 1850 r. dobra na mocy aktu kupna- sprzedaży przeszły do Ludwika i Józefiny Słomińskich. Przy końcu XIX w. Trawniki wraz z dworem i folwarkiem należą do Aleksandra Michalskiego. W 1922 r. część dóbr nadal pozostających w rękach Michalskich została poddana parcelacji. Po jego śmierci aż do 1940 r. są własnością jego żony Aleksandry Michalskiej.

Wśród charakterystycznych miejsc Trawniki na szczególną uwagę zasługują:

Cukrownia, która została oddana do użytku w 1899 roku i od razu została zelektryfikowana, a na jej cele wybudowano bocnicę kolejową. W tym samym czasie powstały także hale i magazyny, a w ich pobliżu pojawiły się domy dla poszczególnych pracowników i ich rodzin. W 1907 r. założono oddział Związku Zawodowego Robotników Cukrowni w Królestwie Polskim, który przestał jednak funkcjonować już 2 lata później. Podczas I wojny światowej wojska rosyjskie zniszczyły większość tej fabryki, a robotników wywieziono w głąb Rosji. Po I Wojnie Światowej cukrownia została wyremontowana i wznowiła działalność. Dyrektor Wacław Iwanicki i jego żona Zofia interesowali się losem swoich pracowników i ich rodzin, dlatego też przy cukrowni funkcjonowały czytelnia, ochronka dla dzieci pracowników, ochotnicza straż ogniowa, a nawet orkiestra, która urządziła koncerty. W ogrodzie fabryki organizowano zabawy taneczne i loterie fantowe, z których pozyskane środki przeznaczano na rzecz szkoły. W latach 20. cukrownia udostępniała swoje pomieszczenia dla pięciooddziałowej szkoły, a nawet częściowo sfinansowała budowę siedmiooddziałowej szkoły podstawowej. W latach 30. cukrownia „Trawniki” została wykupiona przez cukrownię „Rejowiec”, po czym nastąpiła jej likwidacja. Pod koniec lat 30. nowi właściciele uruchomili fabrykę włókienniczą. Po wybuchu II Wojny Światowej jej właściciele wyjechali.

23 września wkroczyli do Trawniki Niemcy, którzy zajęli fabrykę, zdemontowali maszyny i je wywieźli.

Na miejscu cukrowni w 1959 r. powstała firma dziewiarska, która zarejestrowana była jako przedsiębiorstwo Państwowe. Firma ta

w 1962 r. przyjęła nazwę TRAWENA. Gotowe wyroby eksportowane były również za granicę, a w latach 70. zatrudniano tam ponad tysiąc pracowników. W latach 90. przedsiębiorstwo wykupione zostało przez nowych właścicieli. Obecnie część terenu po zakładzie

Traweny zajmuje prężnie rozwijająca się Firma NICOLS Poland – produkująca środki czystości dla gospodarstw domowych.

W 2023 roku budynki po Trawenie wykupiła Firma GETOM POLAND, która rozpoczęła przygotowania do uruchomienie galwanizerni.

OBÓZ PRACY

Latem 1942 roku okupacyjne władze niemieckie, wykorzystując istnienie w Trawnikach kompleksu budynków i dużego placu po byłej cukrowni, do której prowadziła bocznicą kolejowa, rozpoczęły organizowanie obozu pracy. Obóz podlegał SS, wykorzystywano w nim pracę więźniów – Żydów z Polski, Rzeszy, Czech, Słowacji, Holandii i Białorusi.

W końcu 1942 r. w obozie pracy w Trawnikach więźniowie pracowali w warsztatach szewskich, krawieckich, kuśnierskich, szcoterarskich i szczeciniarskich. Wyroby produkowane były na zamówienie Wermachtu. Praca trwała od 7.00 do 19.00 z godziną przerwą obiadową.

Więźniowie byli źle żywieni. Na dzienną rację przypadało 20 dkg czarnego chleba, kubek czarnej kawy rano i wieczorem oraz niepełny litr zupy na obiad.

Do obozu w Trawnikach przysyłano ciągle nowe partie więźniów żydowskich.

W okresie od kwietnia do maja 1943 r. przywożono Żydów schwytanych podczas powstania w getcie warszawskim.

W sierpniu 1943 r. przybył transport Żydów z Białegostoku, a we wrześniu z Mińska i Smoleńska. Jesienią tego roku w obozie znajdowało się około 8,5 – 10 tys. Żydów.

Filią obozu w Trawnikach były zakłady torfowe w Dorohuczycy, pełniące funkcję obozu karnego dla więźniów z Trawnik. Więźniowie, którzy tam pracowali szybko tracili siły, a niezdolnych do pracy topiono na miejscu lub odsyłano do obozu w Trawnikach, a stąd do Bełżca lub Sobiboru. W Dorohuczycy pracowało od 300 do 500 więźniów, byli to zarówno mężczyźni jak i kobiety.

Obóz pracy SS zlikwidowano 3 listopada 1943 r. w ramach akcji Dożynki, która oznaczała zagładę Żydów z Trawnik, Poniatowej i Lublina. Rozkaz likwidacji obozu wydał dowódca SS Heinrich Himmler, który po buntach w Treblince i Sobiborze obawiał się dalszych powstań żydowskich. W ramach akcji likwidacyjnej w krótkim czasie, w Trawnikach zamordowano 8,5 – 10 tys. więźniów żydowskich. Wśród zamordowanych było kilka tysięcy kobiet i około 400 dzieci do lat czternastu.

Linia kolejowa i dworzec PKP

Przez Trawniki przebiega linia kolejowa Warszawa-Dorohusk, którą wybudowano w 1877 roku. Dzięki niej w dużej mierze zawdzięczać można było dynamiczny rozwój Trawnik i pobliskich miejscowości. Od 1943 linia ta jest dwutorowa. Pierwszy dworzec w Trawnikach wzniesiono zapewne równo z budowaną linią kolejową, a więc około 1887 roku. Był to budynek drewniany. Wiadomo, że spłonął w 1895 roku. Dwa lata później został oddany

do użytku nowy, murowany, piękny dworzec. Nie przetrwał on jednak do naszych czasów. Uległ zniszczeniu w czasie I Wojny Światowej. Wkrótce potem wybudowano kolejny, czwarty dworzec, którego bryła zachowana jest niemal w niezmienionym kształcie do dzisiaj.

W 1991 roku stacja Trawniki straciła status stacji kolejowej i podlega teraz zawiadowcy stacji Jaszczów. Funkcjonowały tu też dwie jednostki kolejowe: Sekcja Drogowa i Sekcja Utrzymania.

Trawniki, stacja PKP

Dworzec w Trawnikach, lata 70-te

Wieża ciśnień

Pozostałością po epoce kolei parowej jest charakterystyczna wieża ciśnień wzniesiona w 1891 r. w pobliżu dworca kolejowego. Na jej szczycie znajdował się zbiornik na wodę, który służył do zapewnienia stabilnego ciśnienia w wodociągu. Obecnie wygląda nieco inaczej niż dawniej, z powodu pożaru w 1980 r. Również upływający czas odcisnął na niej swoje piętno, a ze środka usunięto dawne mechanizmy.

Szkoła

Historia szkolnictwa na terenie Trawnik sięga początku XX wieku. Przed rokiem 1915 istniała w miejscowości szkoła prywatna. Od jesieni 1915 roku uczniowie mogli się kształcić w pierwszej szkole powszechnej, utworzonej dzięki tolerancyjnej polityce władz zaboru austriackiego. Szkoła ta miała tylko jedną klasę, a jej pierwszym nauczycielem był Józef Czerniak.

Przedszkole

Z roku na rok status szkoły rósł, wzrastała ilość zatrudnianych nauczycieli, ale niestety powiększały się też problemy lokalowe. Trudności z wynajmem pomieszczeń lekcyjnych i częste przekwaterowania sprawiły, że w sierpniu 1925 roku zrodziła się idea budowy obiektu szkolnego. Dzięki żywiołowemu poparciu społeczności Trawnik, budowę szkoły rozpoczęto 26 sierpnia tegoż roku. Prace trwały zaledwie kilka miesięcy i już 19 stycznia 1926 roku obiekt został oddany do użytku. Całe lokalne społeczeństwo pomogło wyposażyć szkołę, założyć bibliotekę dla młodzieży i zakupić do niej książki. Ufundowano również Sztandar – symbol szkoły, Małego Ojczyzny, społeczności.

19 czerwca 1927r. nadano szkole w Trawnikach imię Józefa Piłsudskiego.

Lata wojny i okupacji to smutny okres dla społeczności Trawnik. Mocno ucierpiał budynek szkolny, zniszczeniu uległy pomoce naukowe. Jednak zajęcia lekcyjne prowadzone były niemal przez cały ten okrutny czas.

Podczas walk wyzwoleniczych w lipcu 1944 roku budynek szkoły uległ dalszemu uszkodzeniu i wymagał odbudowy niemal od podstaw. Miejscowe społeczeństwo zakasało rękawy i już w październiku 1944 rozpoczęły się zajęcia

w odbudowanej szkole, której kierownikiem został Jan Maj. Mieszkańców w Trawnikach ciągle przybywało, a co za tym idzie, zwiększała się liczba uczniów, w wyniku czego już w 1954 roku szkoła nie była w stanie pomieścić ciągle rosnącej liczby uczniów.

Zmienił się także kierownik szkoły, w sierpniu 1952 roku został nim Stanisław Jabłoński.

Znaczny wzrost liczby mieszkańców spowodował konieczność budowy nowego obiektu szkolnego. W ramach akcji tysiąca szkół na tysiąclecie państwa polskiego, 25 kwietnia 1965 roku, został wmurowany akt erekcyjny w fundamenty pod nowy budynek. Prace budowlane, wspierane przez miejscowe zakłady pracy i społeczeństwo, zostały zakończone 29 listopada 1966 r.

Szkoła

7 listopada roku 1967 miało miejsce nadanie Szkole imienia Marii Skłodowskiej – Curie. Szkoła otrzymała również sztandar i popiersie patronki, ufundowane przez Społeczny Komitet Budowy Szkoły.

Rozpoczął się nowy etap w historii Szkoły w Trawnikach. Warunki sprzyjały nauce, pielęgnowaniu tradycji i rozwijaniu zainteresowań.

Na początku lat 80. dobudowano salę gimnastyczną, a w kwietniu 1995 r. rozpoczęto rozbudowę szkoły, zakończoną w 1996 r.

Do niedawna istniało tu również Gimnazjum Publiczne im. Polonii Francuskiej. Od roku szkolnego 2017/2018 po wprowadzeniu nowej reformy szkolnictwa, gimnazjum zostało włączone do **Zespołu Placówek Oświatowych im. Marii Skłodowskiej - Curie**.

Gminny Ośrodek Kultury

Pierwsza karta historii Gminnego Ośrodka Kultury w Trawnikach otwiera się datą 20 września 1982 r., za sprawą ówczesnego naczelnika gminy Jana Pastuszka. Budynek Gminnego Ośrodka Kultury powstał w 1974r. i początkowo służył jako Zakładowy Dom Kultury przy Zakładach Przemysłu Dziewiarskiego „Trawena”. Dopiero w 1983r. budynek przekazano gminie z przeznaczeniem na działalność Gminnego Ośrodka Kultury. W roku 1985 budynek przeszedł remont generalny przebie-

gający w dwóch etapach. Stworzono wówczas bibliotekę, scenkę dla zespołów tanecznych, pomieszczenia dla kół zainteresowań i mieszkanie dla instruktora. Po transformacji ustrojowej GOK przeszedł zmiany technologiczne oraz poszerzona została oferta działań skierowanych do mieszkańców gminy. Powstają cykliczne imprezy plenerowe takie jak „Festyn Rodzinny” czy „Trawnicka Zaciera” cieszące się wśród mieszkańców gminy niestabnącą sławą. W czerwcu 2016r., początek swojej działalności odnotowała orkiestra dęta.

Dawny wygląd Gminnego Ośrodka Kultury
źródło: kronika GOK

GOK obecnie

Kaplica

Kaplica cmentarna wybudowana została w okolicach 1910 roku. Ówczesny dziedzic Józef Łodzia Michalski został pochowany w jej podziemiach. Już przed I wojną światową księża biskupicy sporadycznie odprawiali tam nabożeństwa. Kryptę zamieniono na zakrytą i właśnie wtedy prawdopodobnie trumnę przeniesiono do podziemi w centralnej części kaplicy.

Od 1953 do 1955 dojeżdżali do Trawnik księża biskupicy, by odprawiać msze w odnowionej kaplicy. Równocześnie z rozpoczęciem budowy kościoła wzniesiona została w jego pobliżu prowizoryczna kaplica, do której przeniesiono odprawianie nabożeństw. Od tamtej pory kaplica ulegała stopniowej dewastacji. W 2012 r. została ona odrestaurowana w ramach programu "Zagospodarowanie parku wraz z obiektami zabytkowymi w Trawnikach".

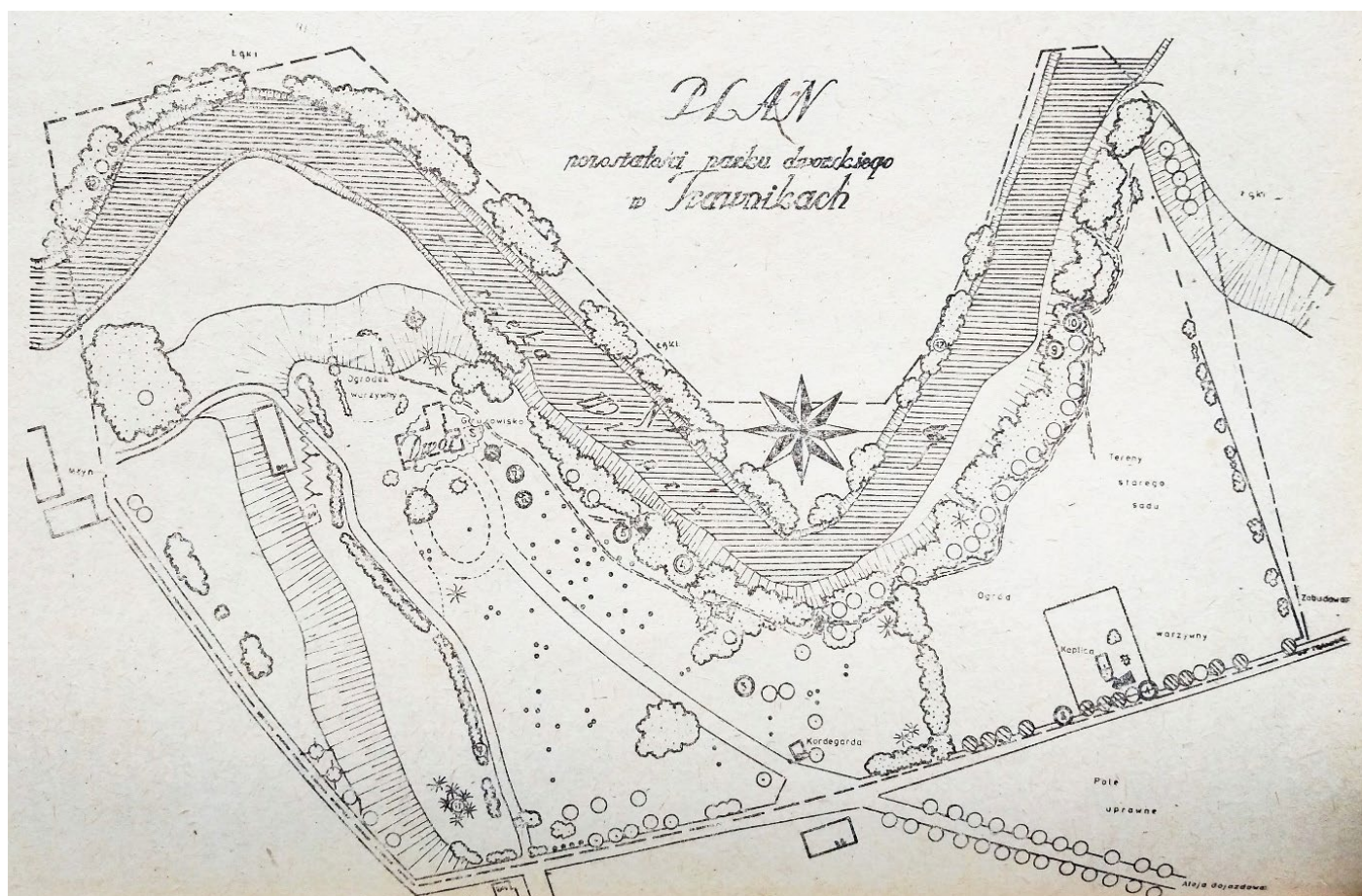
Zespół dworsko-parkowy

Pozostałościami po zespole dworsko-parkowym w Trawnikach są: odrestaurowana w 2012 r. kordegarda (stróżówka), kaplica - grobowiec Józefa Bolesława Łodzi Michalskiego, resztki piwnicy, niegdyś zasadzone drzewa w parku oraz aleja kasztanowa. Również młyn był częścią zabudowań gospodarskich przylegających do zespołu.

Według źródeł z 1851 dwór, czyli mieszkanie dziedziców, zbudowany był z drewna i otynkowany wewnątrz. Front budynku skierowany był na zachód, a u wejścia do budynku znajdowały się dwa okrągłe, murowane filary. Dziedziniec przed dworem był obsadzony agrestem, był tam też okrągły gazon i trzy topole. W skład ogrodów wchodziły: ogród warzywny nad Wieprzem, ogród przy stodołach obsadzony ziemniakami, ogród włoski przy dziedzińcu. Były tam też inspekty, w których uprawiano melony i ogórki. Na folwarku istniały też lodownie, owczarnie, stodoły, obory, stajnie, kuźnia, gorzelnia i wcześniej wspomniany młyn.

W 1922 część majątku poddana została parcelacji, a w czasach II wojny światowej dwór uległ dewastacji, po czym w latach 60. został rozebrany.

źródło: Kseniak, M, *Parki i ogrody dworskie w województwie lubelskim*, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajobrazowe Zarząd Wojewódzki, Lublin 1981, s. 32.

Kościół Chrystusa Króla w Trawnikach

Decyzje o budowie kościoła podjęto 16 grudnia 1956 r. na zebraniu w hali fabrycznej na fali „odwilży politycznej”. Kamień węgielny wmurowano w fundamenty wznoszonej świątyni w 1958 r., a budowa trwała 10 lat m. in. z powodu trudności powodowanych przez władze państwowe. Rzymskokatolicka Parafia Chrystusa Króla w Trawnikach erygowana została tego samego roku. Wcześniej Trawniki należały do parafii Biskupice i tam właśnie trawnicki wierni uczęszczali na nabożeństwa i wszelkie uroczystości.

Cmentarz wojenny

Cmentarz ten pochodzi z okresu I Wojny Światowej. Ma kształt prostokąta o powierzchni około 1450 m² i wymiarach około 40 na 36 m. Teren nekropolii otoczony jest metalowym płotem. Obecnie na cmentarzu zachowały się dwa duże kopce mierzące w przybliżeniu 12 na 7 m i wysokości 1 metra, pomiędzy nimi znajduje się pomnik z białego kamienia z czarną granitową tablicą.

Na cmentarzu pochowanych jest prawdopodobnie 140 żołnierzy, poległych w I wojnie światowej 1914 oraz w 1915 roku. Znajdują się tu również pochówki żołnierzy polskich, poległych w walkach z bolszewikami w bitwie pod Cycowem 16 sierpnia 1920 oraz zabitych w starciu zbrojnym w okolicach Zamościa.

